

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 28 DE JUNY DE 1912

NÚM. 1748 — ANY XXXIV

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims — Atrassats: 20

EL PLET DE LES «CAMARERAS»

—¿Es dir que'l Governador no't deixa parlar ab mi sinó ab signes?... ¡Doncs, mira..., co-braras ab signes!

CRÒNICA

Un carnet pera les blasfemies

Missiva a Sant Pere, porter del Cel

Gloriosissim Sant Pere: tinc la bona fè de participarvos que, d'ensà del bando del Governador contra la blasfemia, no he gosat sortir mai més de casa.

Naturalment que'l dirvos això es tant com confessarme reu y pecador y oferirme sincerament el mortal més renegaire de Barcelona. Però Vos, que sou tan bon home, trobareu potser que'l meu temor es exagerat. ¡No sortir de casa per por d'haver de pagar una multa!

¡Ai, si fos una sola, gloriós Sant Pere! Vos ja sabeu els mil y un motius que'l pacific barceloní té pera renegar al cap del dia, y que, encara que no més cobrin els renegs a pesseta, que es el preu minim de la tarifa, per poc susceptible que un hom sigui es qüestió de gastarse una fortuna en paper sellat cada setmana.

Perquè no ignorareu que, a Barcelona, el reneg es una continua temptació. Sortiu de bon matí y a cada pas us n'arrenquen un dels recaragolats; els que reguen y us mullen, els que escombren y us omplen de bruticia, els automobils que se us tiren a sobre, els tramvies que us envien a sota, el fang quan plou, la pols quan no plou, els empedrats, l'higiene, la política, l'administració, el gas, les cèdules, els pobres, els rics, les males costums dels que no saben manar, els mals modos dels que no han sapigut obeir mai, la poca-solta del public en general, tot y tothom, coses y persones, homes, besties, capellans y dònes y criatures, constitueixen a Barcelona una constant provocació a l'odiosa blasfemia y al virulent reneg.

Y si, després que us obliguen a renegar, després que us fan engegar blasfemies sense ganes, per un ignocent *vatúu* us acanen dues pessetes, y per un *notre* tres, y per un *reíra de bet* quatre y per un *m. c.* ab lo que sia vinticinc, aneu comptant els grapats de duros que al cap d'unes hores de passejarse pels nostres carrers representa'l compliment estricte d'aqueixa equivocada disposició governativa.

Aixís, doncs, gloriós Sant Pere, tinc l'honor de fer vos avinent que acabo de pendre, en contra del bando del senyor Portela, una irrevocable y ferma determinació. M'he comprat una llibreteta de deü centims y un llapis de cinc. La pública moral parlada potser hi guanyarà, però la moral escrita, y vos, y el vostre amo y senyor, y tota la cort celestial en pes,estic ben segur que hi heu de perdre per forsa. Jo no llensaré com fins ara, en vèu alta, els meus renegs, però allà ont me trobi y en totes les ocasions que'n senti la necessitat, me'ls apuntaré tranquilament en la meva llibreta.

Dic que serà molt pitjor el remei que'l mal y que hi sortireu perdent, perquè, es allò que's diu, al cap-de-avall les paraules el vent se les emporta y lo escrit no, que sempre queda.

Y com que en això, com en totes les coses, l'intenció es el tot y la voluntat es lo que basta, després, quan la llibreteta sigui plena, que no dubto ho serà molt aviat, aleshores us l'enviaré a Vos, certificada, pera que Vos, oh, gloriós Sant Pere, porter del Cel, us digneu ferla a mans del veritable destinatari.

BARCELONÍ RENEGAIRE

Pera l'Ignasi Iglesias

Com a darrera paraula, per ara, en l'assumpte del «Sindicat», hem de fer constar a l'Ignasi Iglesias que, contrariament a lo per ell afirmat ab la llastimosa lleugeresa que tant el caracteriza, no hi hà en la redacció de L'ESQUELLA qui tinga gust en amagar la cara, y menys testafersos pera respondre dels treballs que en el periodic se publiquen.

Cada un dels homes que en la confecció de L'ESQUELLA intervenen es prou conegut en el món de la literatura y del teatre, pera que a sota dels articles tinguin de posarhi el nom. Es, ademés, una pràctica periodística admesa a tot arreu, la de que dels treballs sense firma'n respon la redacció.

Tínguiho present l'Iglesias, y miri de moderar la seva ploma, tota vegada que no sab dominar aquestes impetuositats que als ulls de tota persona desapassionada tant el perjudiquen, y en tan gros ridicol el coloquen.

Els homes, covaies de Déu

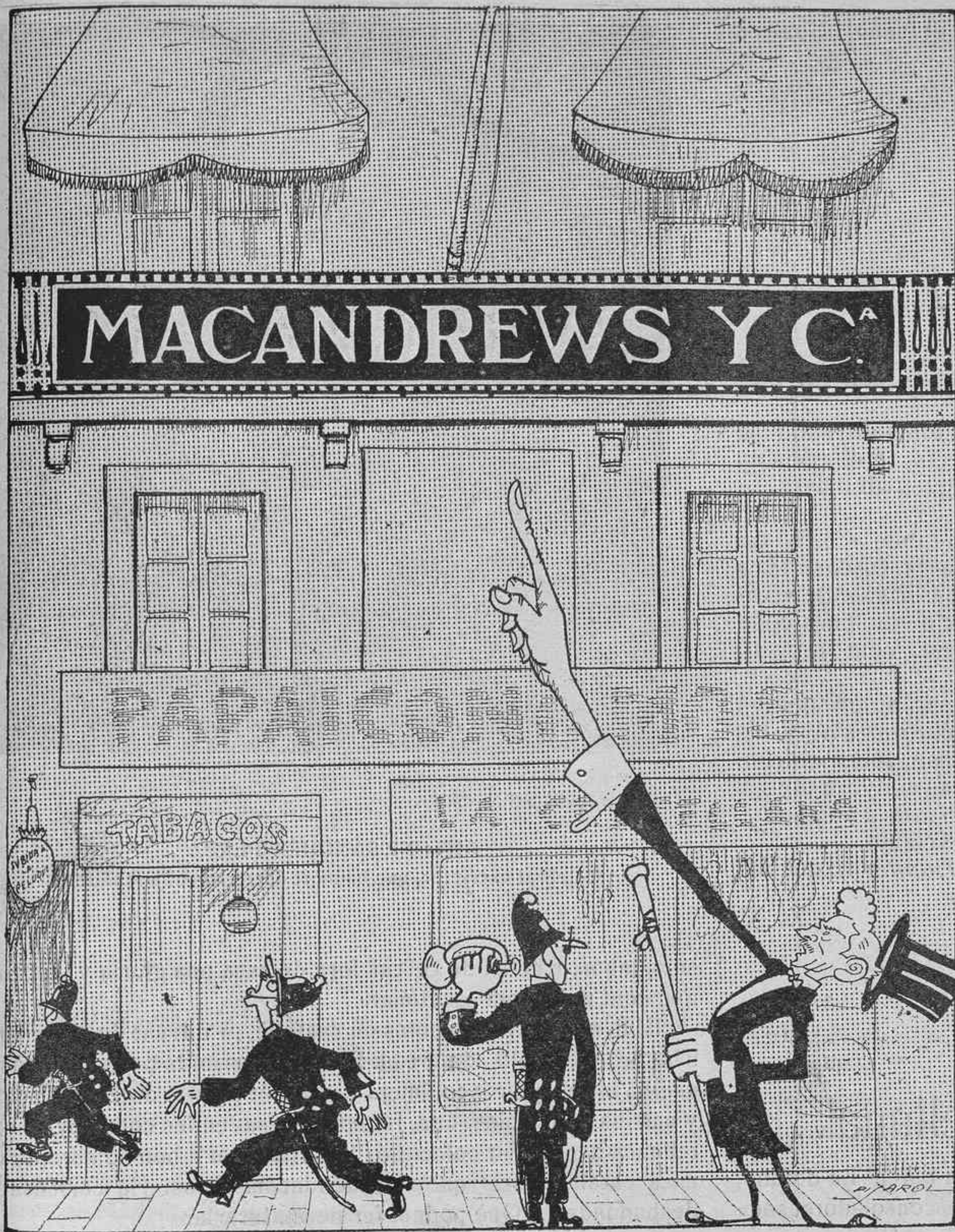
Els flancs oberts a la ferida,
som els covaies del Senyor,
y es una proba cada vida,
y es un assaig cada dolor.

Sonen pera Ell les agonies
com un rosari somnolent;
són, entorn d'Ell, les malalties,
remat de bufals obedient.

Y en sempiterna probatura
el diví metge va cercant
un virus nou pera la cura
d'un altre Déu agonitzant...

GABRIEL ALOMAR

FENT COMPLIR EL BANDO

—¡Una blasfemia!... ¡Arriba, hijos míos!... ¡Fuera, inmediatamente, este letrado!

El Justinià del barri

Es l'hora en que el senyor Trulls, ciutadà barceloní, mestre fuster y arcalde del barri, examina, discuteix y falla en dret y justicia els assumptes que'l municipal de la seva demarcació té l'honor de somètreli.

Avui no n'hi ha més que una, de causa per veure. Es la del senyor Matas, l'herbolari del número 73, denunciat pel municipal y citat a judici pera les dotze.

Y presents en la rebotiga del fuster tots els individus que, en major o menor grau, resulten complicats en l'assumpte, comensa la vista.

ARCALDE (al municipal):—Digui, Quimenez, ¿de què's tracta?

MUNICIPAL:—Pues verá usted. Cumpliendo con mi deber, que es para mí una cosa sacratísima, he advertido varias veces al señor (senalant al senyor Matas, l'herbolari) que el trozo de acera que por derecho corresponde á su tienda, está siempre... (titubejant) está siempre... ¿cómo

lo diré yo para indicar, sin ofender á nadie, que la acera del señor está siempre muy sucia?...

ARCALDE:—No ho digui de cap manera. Ja ho hem entès. (Dirigintse al senyor Matas.) ¿Es veritat lo que acaba de manifestar el senyor?

HERBOLARI:—Me sembra molt que sí.

ARCALDE:—Es dir que confessa?... Això atenúa la seva falta.

HERBOLARI:—Permeti... Jo reconec que no tinc l'acera neta, però nego que això constitueixi una falta.

ARCALDE:—¿Còm que no?... Hi ha en les Ordenances municipals un article que obliga als veïns de les botigues a escombrar el seu tros d'acera. ¿Per què no ho fa, vostè?...

HERBOLARI:—Tocant an aquet punt, la meva criada, aquí present, tindrà el gust de contestarli.

CRIADA (una xicoteta d'una vintena d'anys, més aixarida que un pèsol):—Sí, senyor; an això, ja li contestarà una servidora.

ARCALDE:—Expliquis, doncs. ¿Còm es que'l seu tros d'acera no està nèt y curiós com manen les Ordenances?

CRIADA:—Perquè, per més que una servidora fa els medis pera lograrho, no ho pot conseguir.

ARCALDE:—¿Y això?...

CRIADA:—Una servidora, abans, l'escombrava cada dia, l'acera. Y no un sol cop, sinó dos, tres, quatre... Però, com que succeïa que, als pocs moments d'haverla escombrada, passava per allí un remat de cabres y'm deixaven el davant de la botiga fet una trageria, una servidora va avisar al guardia de punt que si no procurava fer passar les cabres per un'altra banda, l'acera's quedaria sense escombrar.

ARCALDE (al municipal):—¿Es veritat això, Quimenez?

MUNICIPAL:—Es verdad. Y así he tenido la honra de decírselo varias veces al señor cabrero, que nos está escuchando.

ARCALDE (al cabrer):—¿Per què, doncs, no ha fet vostè cas de les observacions del guardia?

CABRER:—Perquè el carrer està allí en tan lamentable estat, que ni a les cabres ni a mi ens queda més remei que passar per l'acera.

ARCALDE:—Perfectament!... De tot lo dit ne resulta que l'herbolari dona ordres a la criada pera que escombrí, que la criada no escombra perquè les cabres de vostè inutilisen la seva feina; que vostè fa passar les cabres per l'acera perquè el carrer no es tranzitable... ¿Es això?

TOTS (a coro):—Això mateix!...

ARCALDE (ab veu solemne):—Vist, doncs, tot lo exposat y considerant que aquí es indispensable castigar a algú y que aquest algú no pot ser altre que'l responsable de tot aquet desgavell... vinc a imposar la multa de cinc pessetes a don Joaquim Sostres Rey, batlle de Barcelona, qui, ab la seva dessidia y la seva falta de caràcter, ha donat lloc a tan lamentable estat de coses. Y... hem acabat, senyors.

MUNICIPAL (donant la senyal del desfile y parlant sol):—Decididamente, ese hombre es un sabio. Casi estoy por decir que las cosas de Barcelona irían mucho mejor que

ahora si el señor Trulls fuese alcalde y el señor Sostres carpintero.

MATIAS BONAFÉ

¡Vaia un tío!

Tenen a *La Tribuna* un revister de salons que val més or que pesa.

El xicot, que firma *Donner* y que acostuma a tractar la gramàtica ab una familiaritat que desconcerta, té de quan en quan unes pensades d'aquelles que no's paguen ab diners.

En *Donner* no està per mitges tintes.

Y si a l'«Ideal Cine», posem com a exemple d'espectacles aristocratics, accepta y potser celebra la foscor, té a mal el que, mentres se fa la comedia, estiga la sala de «Novetats» a mitja llum. —O del tot apagada o els llums completament oberts—pensa en *Donner*, que, com se veu, no's mama el dit.

Els actors, l'obra, el tenen sense cuidado an ell, que vá al teatre perquè hi và el senyoriu. Y vol uniformes pera els porters y acomodadors, *tenue*, que diu sense saber el francès y pera donarse llustre. «Això de que una senyora dongui el *ticket* d'entrada —¿per què no dirne *entrada* a seques?— a emplejats sense llureia, *es chocante*», exclama.

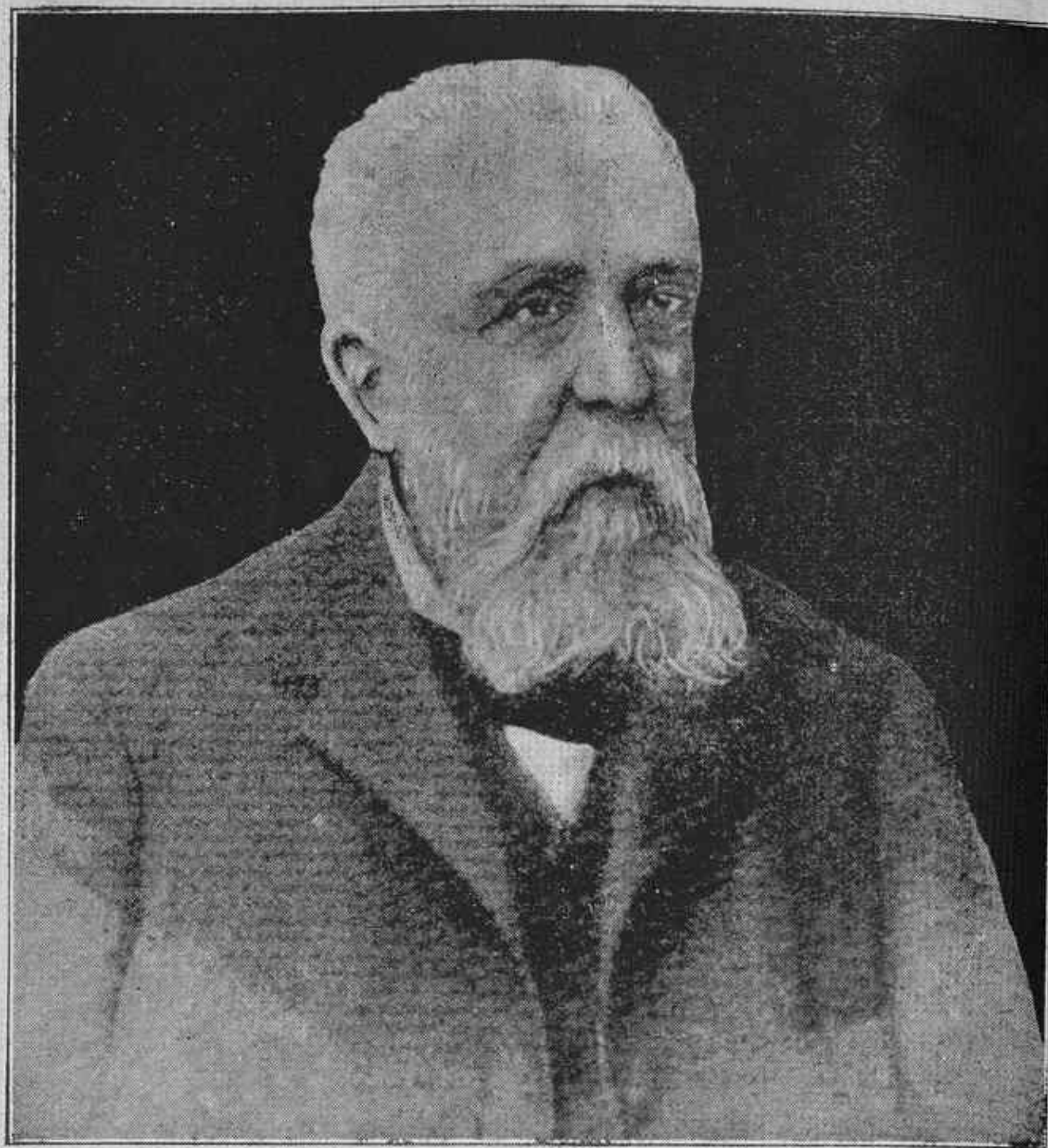
Y el demanar *luz en la sala* ¿sab en *Donner* lo que fa?

X. X.

¡Ai, Castella castellana!

¡Mals vents els que pel teatre de la terra bufen! La defalió, el descoratjament y el pessimisme, els més desconsoladors, semblen haverse ensenyorit dels elements encarregats de menar a bon terme la nau dramàtica. El furor emigratori domina a lo més granat dels nostres simpatics comediantes, que, com si sols ingràtuts y desatencions haguessim tingut pera ells y pera la

ELS QUE SE'N VAN

ANTONI SÁNCHEZ PÉREZ

Celebrat escriptor, que ha mort darrerament a Madrid.

seva labor, tracten de cercar fóra de casa una gloria y un profit que aquí no'ls hem escatimat.

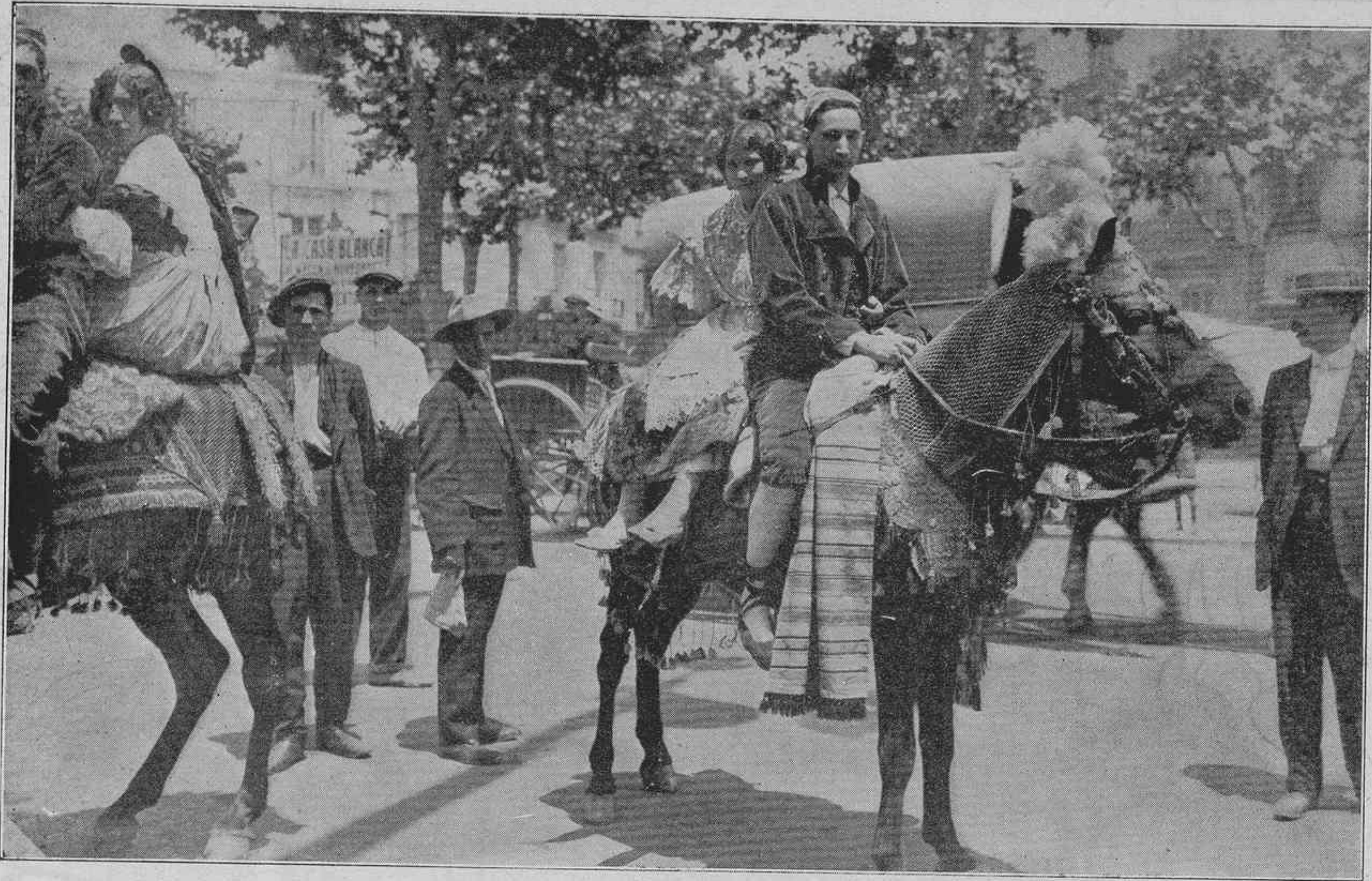
El desitg de representar en castellà, y davant de castellans, s'ha fet, entre ells, de moda. Els exits assolits per en Borràs el major, el falaguer aculliment dispensat a mitja dotzena d'actors y actrius estimables, que, fugint de casa, en les companyies castellanes han trobat colocació, han trastocat a bon nombre de comics catalans, dels que's creuen incompresos. Ha comensat la desbandada... ¿Què podem fer pera aturar-la?

Després de na Margarida Xirgu, festejada pel public, es en Jaume Borràs, en *Jaumet*, el qui, neguitós, sedent de gloria, endut pel desitg d'obrir al seu art nous horitzons, pensa en la conquesta de Castella... En Borràs, que ha realisat recentment

EL PLET DE LES «CAMARERES»

Si desde el parroquià ardent
a la bella camarera
hi hà d'havè un espai prudent...

PERA LES VÍCTIMES DE LA CATÀSTROFE DE VILLARREAL

Capta efectuada el passat diumenge per la colonia valenciana de Barcelona.

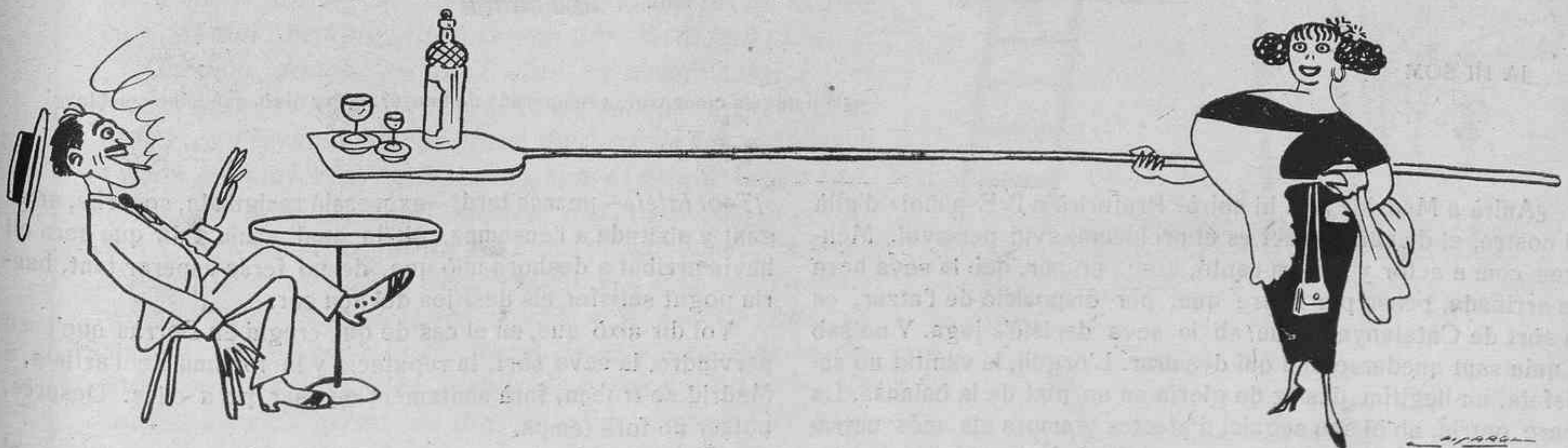
una brillant y honrosa campanya, que ha vist consagrat el seu treball pel public del «Sindicat», pensa avui en Madrid. ¿Tan gros es el mal que ha fet Catalunya als seus fills més preclars, perquè de tal modo l'abandonin? ¿Quina nova ferida la que, ab la deserció d'aquest actor estimat, al nostre teatre espera?

Darrerament ha efectuat en Borràs un viatge d'exploració per terres de Madrid. El simpatic actor, tan amatent a comunicar els seus projectes, els seus propòsits, les seves més amagades intencions, ha tornat d'allà dalt reservat, silenciós, enigmatic com una esfinx. El seu esperit cova el dubte. De lo que resolgui, de l'actitut que prengui, en depèn el pervindre de la propera temporada... S'enclou, en lo que digui, la vida o la mort

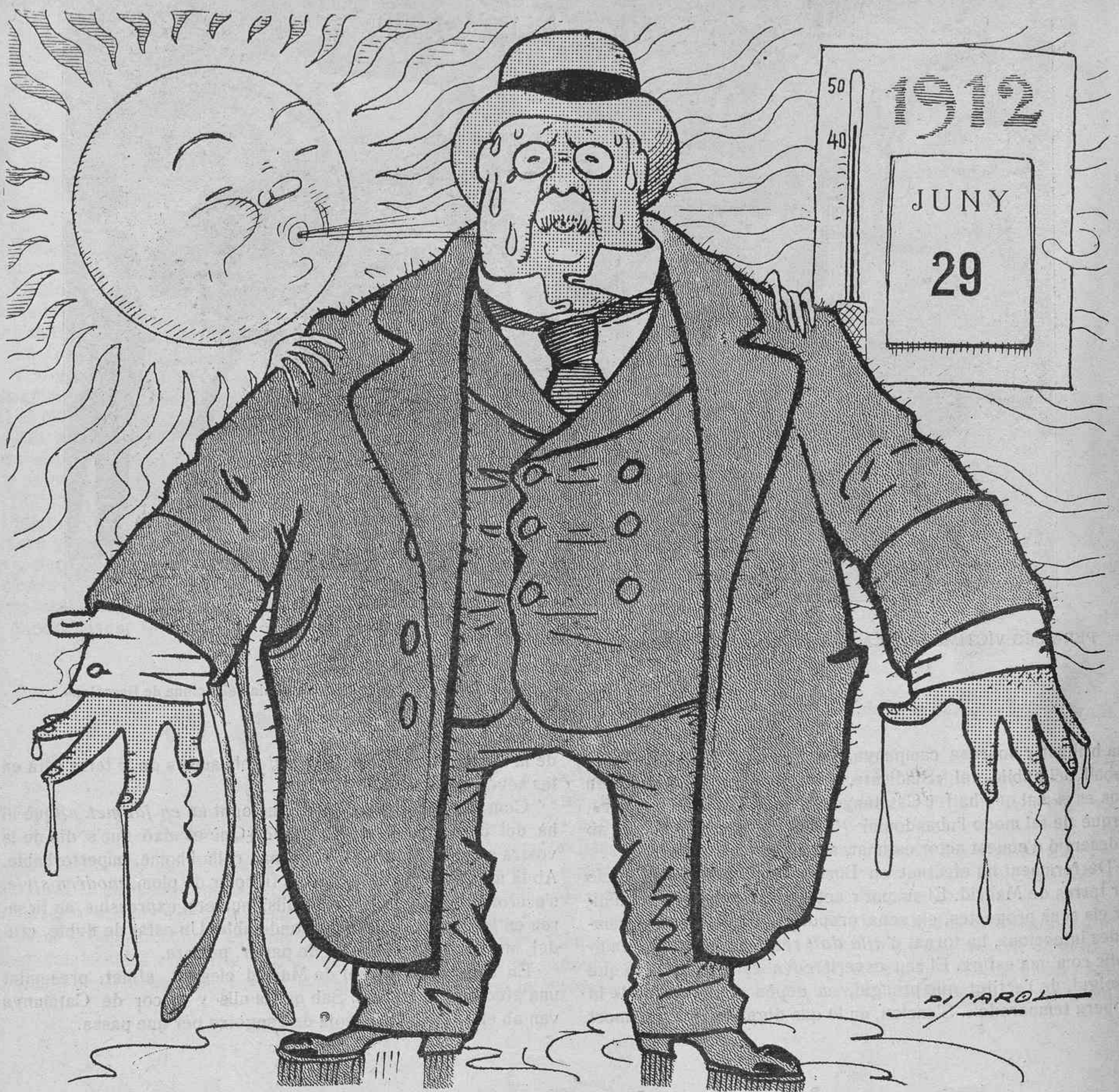
de la nostra dramàtica. El destí dels autors de la terra està en les seves mans.

Com altres vegades, hem interrogat an *en Jaumet*. «¿Què hi hà del contracte ab en Madrazo? ¿Què es això que's diu de la vostra anada a Madrid?». Com mai, callà l'home, impertorbable. Ab la mà coberta d'un guant de fil color de plom, *modern style*, s'acaronà la barba... Els seus ulls, inquietos, expressius, se ficaren en la buidor de l'espai insondejable. Un estat de dubte, cruel, martiritzador, el priva de parlar, per ara.

En Borràs ha tornat de Madrid elegant, afinat, presumint una afectada correcció. Sab que'ls ulls y el cor de Catalunya van ab ell, y això l'aconsola de l'angoixa per que passa.

...pera evitar tot perill
y servir com cal al public,
heusaquí un medi senzill.

JA HI SOM

—¿Diu que ha comensat la temporada de banys?... ¡Per això, que m'ho semblava!

¿Anirà a Madrid? ¿No hi anirà? Preferirà a l'«Español» d'allà el nostre, el d'aquí? Aquet es el problema, avui per avui. Mentres com a actor y per un cantó, creu, potser, que la seva hora es arribada, pensa per l'altre que, per disposició de l'atzar, es la sort de Catalunya la que ab la seva decisió's juga. Y no sab a quin sant quedarse ni a qui desairar. L'orgull, la vanitat no satisfeta, un llegendat desitg de gloria en un plat de la balansa. La mare patria, ab el seu seguici d'afectes y amors els més entranyables, en l'altre. Conflicte greu y dificil de resoldre.

No es facil que en Borràs hagi mai sentit parlar d'en Barbey d'Aurevilly. Per això no sab que, segons en Bourget, imprimia el cantor del dandisme en les seves cartes un segell que deia:

«¡*Toot late!*!»—¡massa tard!—expressió resignada, soperba, arrogant y abatuda a l'ensem, ab la qual venia a dir que pera ell havia arribat a deshora allò que, de no ferse esperar tant, hauria pogut satisfer els desitjos del seu cor.

Vol dir això que, en el cas de que cregui en Borràs que'l seu pervindre, la seva sort, la reputació y la fortuna de l'artista, a Madrid se troben, farà santament en anar pera elles. Després, potser no fora temps.

¿Qui dubta que la seva separació tindrà, pera nosaltres, el caracter d'una cosa trista, d'una perdua sensible per Catalunya?

Boy

En la plassa de toros

SONET

¿Què té eixa multitud esbojarrada
que arrenca'ls bancs y en mitg la plassa'ls llensa,
bruelejant follament, desesperada,
estabellantlo tot ab furia immensa?...

¿Potser de causa justament sagrada
al deliri ha arribat, en la defensa?...
¿O bé es d'un poble la protesta irada
per reparar una sangnanta ofensa?...

Cosa més greu, pera ells, els enquimera,
y es que'l toro, cansat d'està a la plassa,
ha saltat la barrera ab molta trassa
una volta... dos... tres..., com si la fera
tingués més seny que'l public, que estaria
millor que allí ¡al Marroc o a Cafreria!...

F. CARRERAS P.

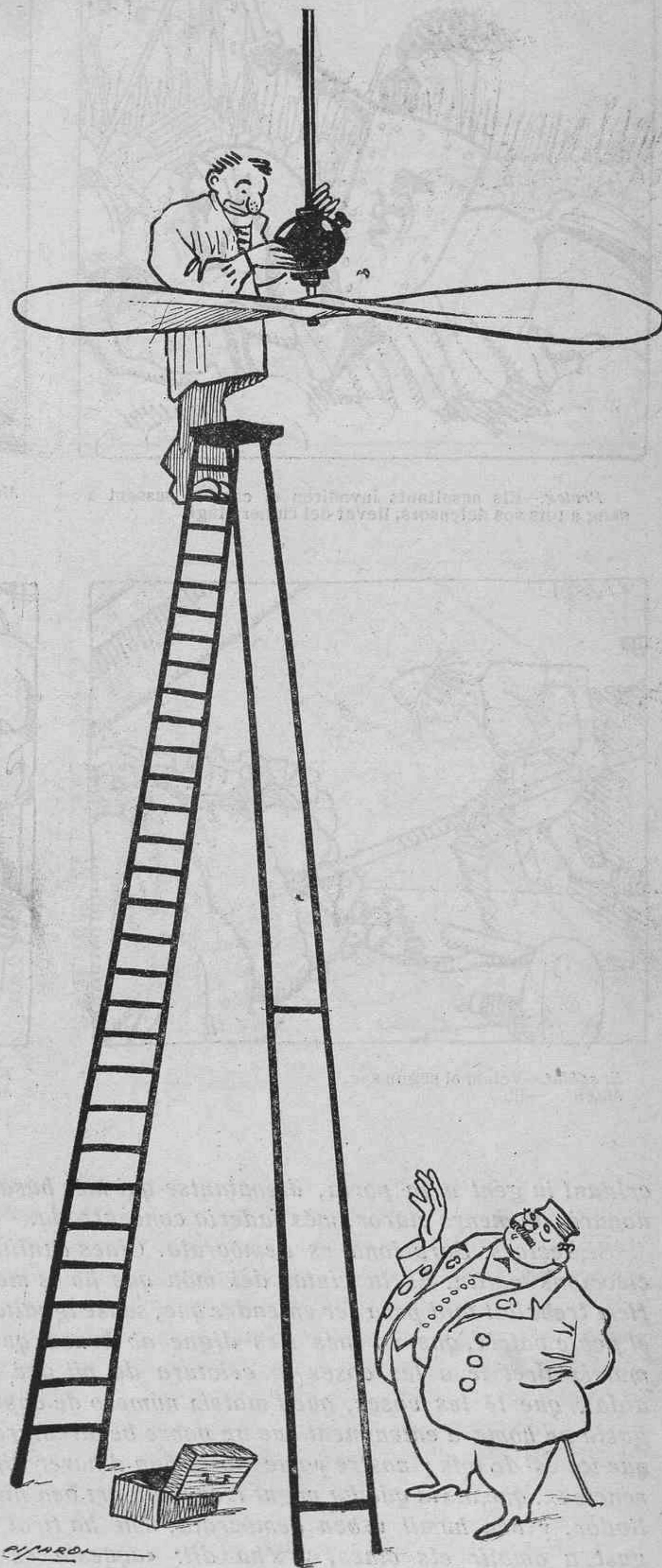
GLOSARI

LA DEMOCRACIA Y EL CINE

No crec que hi hagi ningú que dubti que'l cine es un espectacle fet exprés pera la democracia. Allí, al costat de la senyora més carregada de plomes, hi seu el pagès més carregat de duricies y d'ulls... de pagès; al costat de l'obrer, el tirano; al costat d'una hija de Maria, una hija que no marieja ni té ganes de mariejar, y al costat d'un senyoras que's rebaixa a pagar els vint centims, el pobre que's puja a pagarlos. Allí, la fosquetat es única, sense diferencies de llum, pera que's puguin expandir totes les classes socials ab igualtat d'expansió. Allí, tan poc ha de rumiar l'home de cap, com l'home de peus; allí, els crims que's desenrotllen, lo mateix són pera'ls infants que porten a bras les niñeras, que pera'ls que hi van per les portadores; allí, el preu es sempre barato, perquè tots, sense distinció, puguin gaudir ab democracia de la mateixa lletgesa, de la mateixa tonteria, de la fosca y del mal exemple. Allí tots som uns. No hi han classes.

Quedem, doncs, en que'l cine es demòcrata. Es el triomf més gran que ha tingut la democracia internacional. Y es l'invasió meravellosa de l'art de les majories, y quan les majories l'adopten es senyal de que tenen raó.

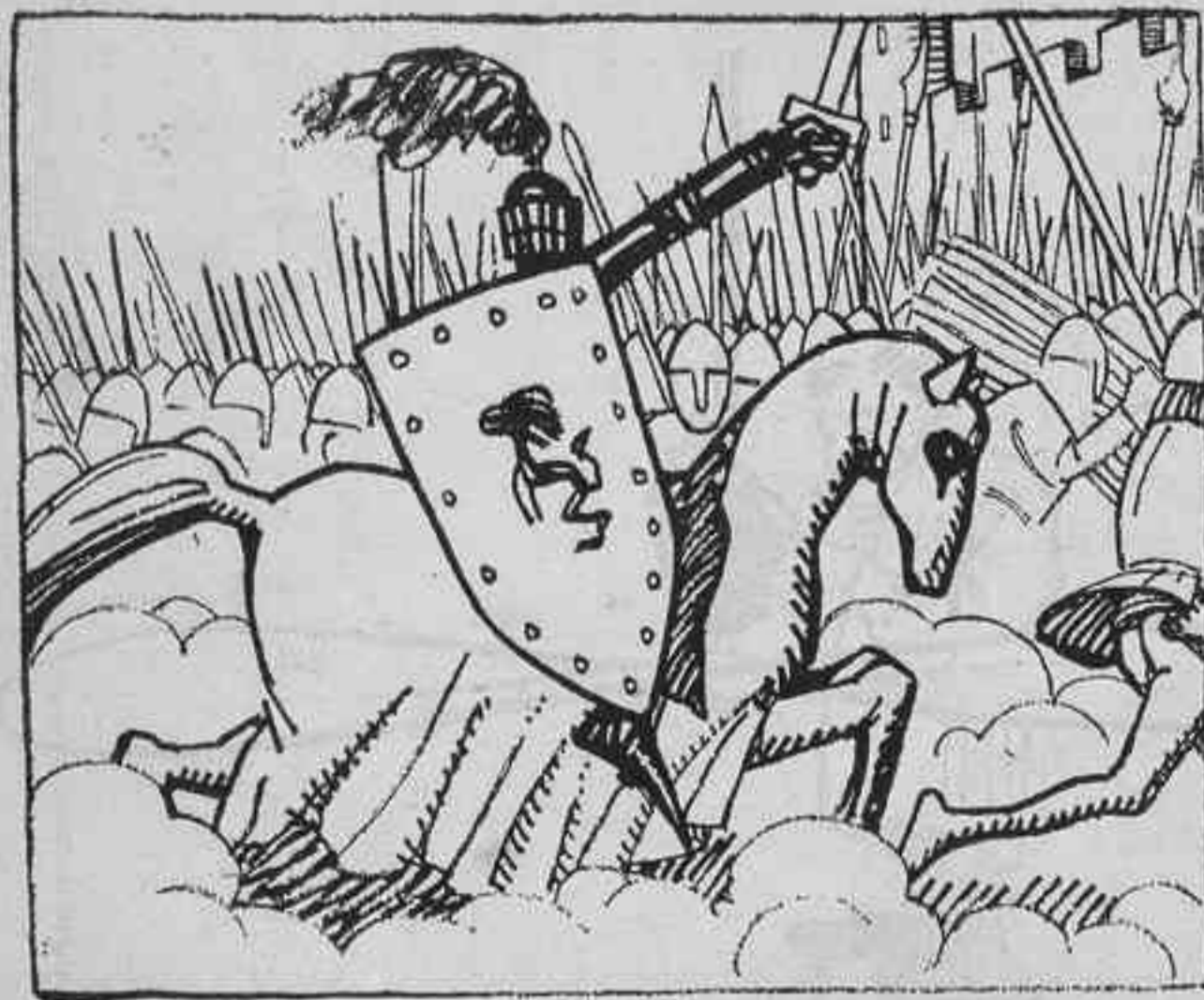
Essent demòcrata, es natural que, com més la ciutat ho es, més afició tingui an els cines, y que com més cines hi hagin, més triomfi la democracia, y si a la nostra Barcelona li agrada aquesta expansió, si la nostra ciutat es cinètica, si li agraden les llums de la fosca, que ho diguin aquestes fatxades plenes de robos y adulteris, de lladres de nit y crims de dia, de sang, de llot y de gent escanyada, de fills ofegats y mares penjades, de borratxos de vi y de fang, de fetges y tripes enlaire, que ab els colors més virolats y el trompe l'oeil més realista, estan

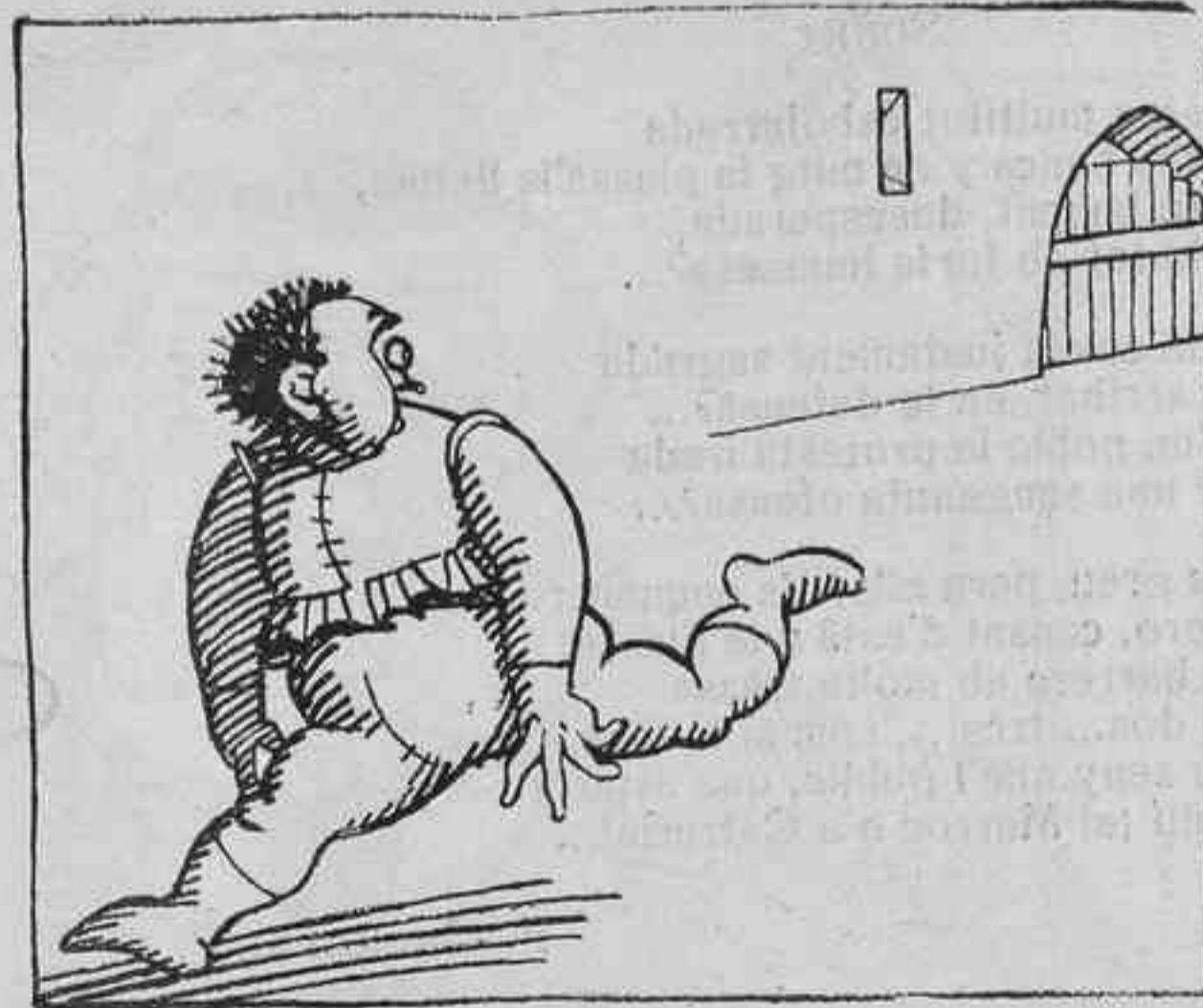
AL SALÓ DEL CONSISTORI

—¿Tan gros aquet ventilador?
—Oh, com que diu que aquí s'hi han de ventilar
tantes coses...

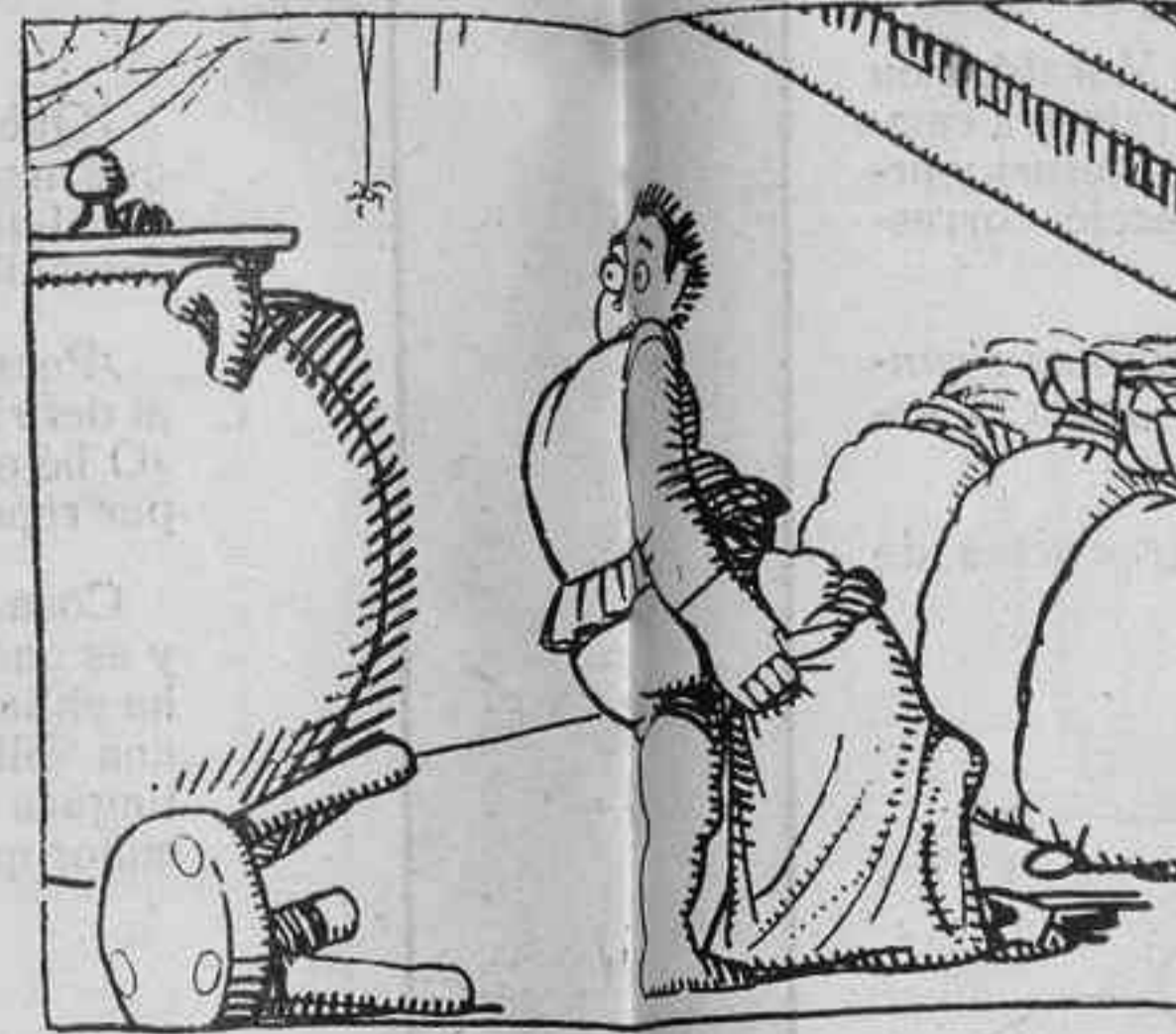
La tragedia del Castell de Frau-Lleal

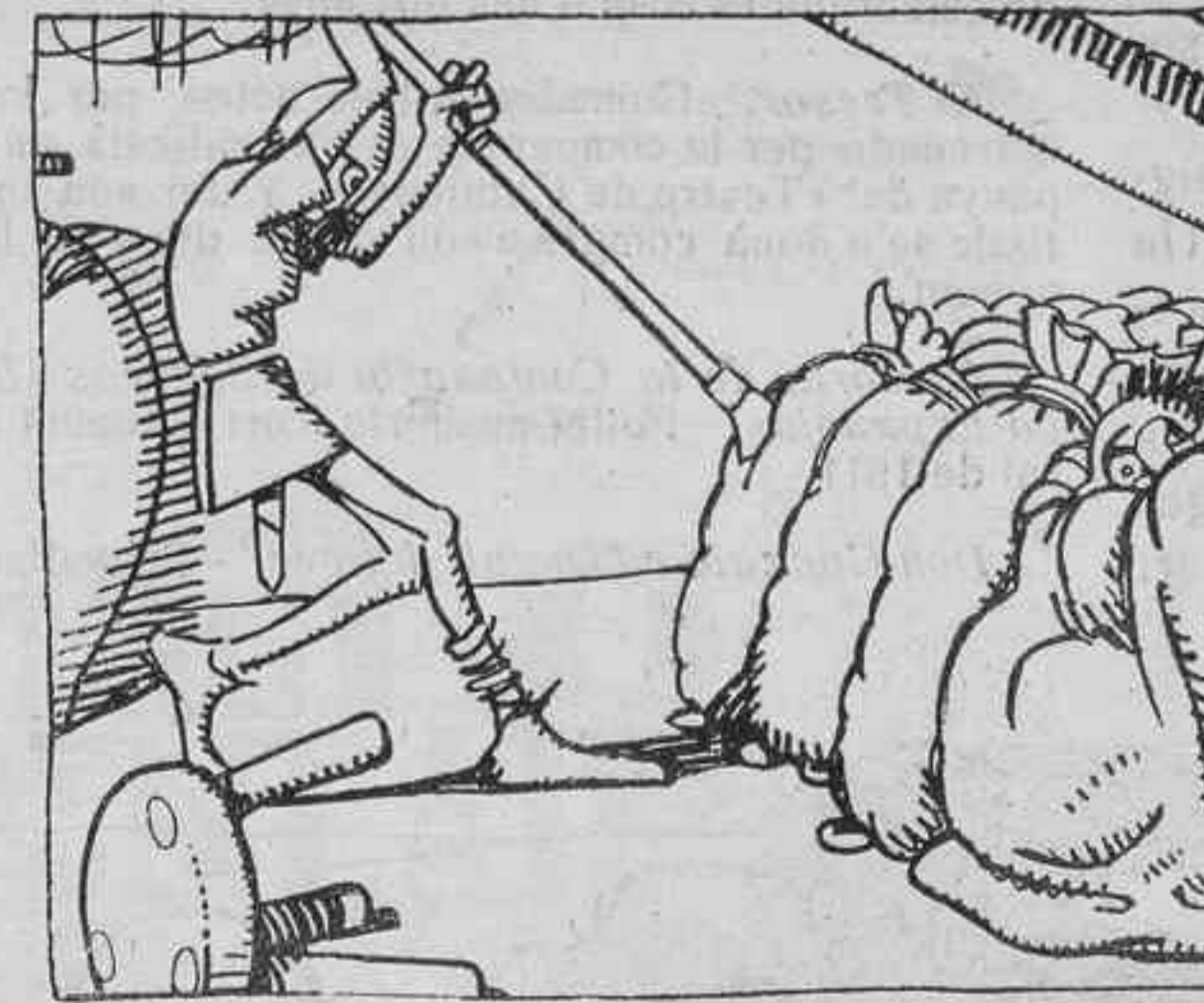
Proleg.—Els assaltants invadiren el castell, passant a sang a tots sos defensors, llevat del cuiner Magi.

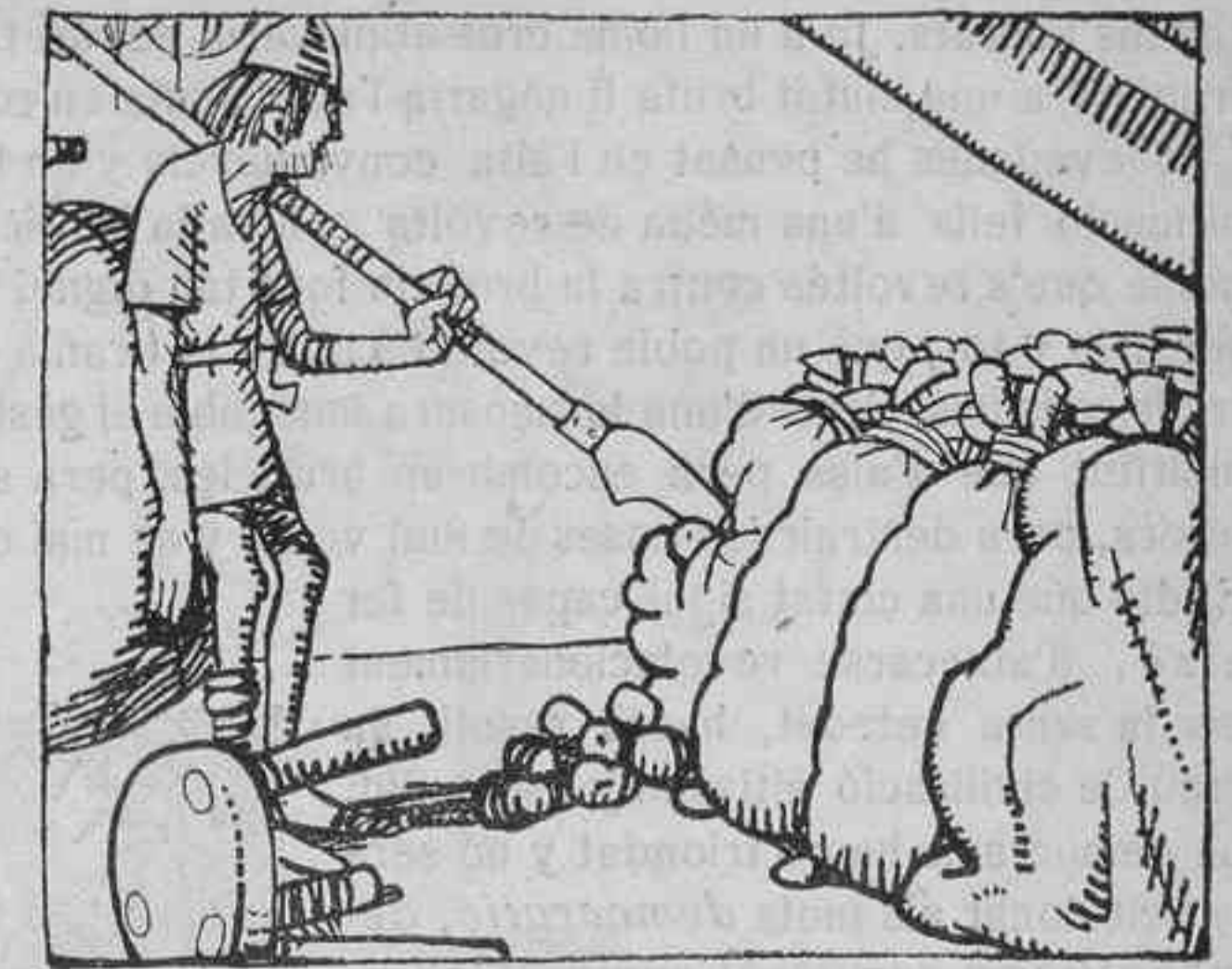
Magi.—¡Cames ajudeume..! Veiam si podem escapar d'aquets selvaiges.

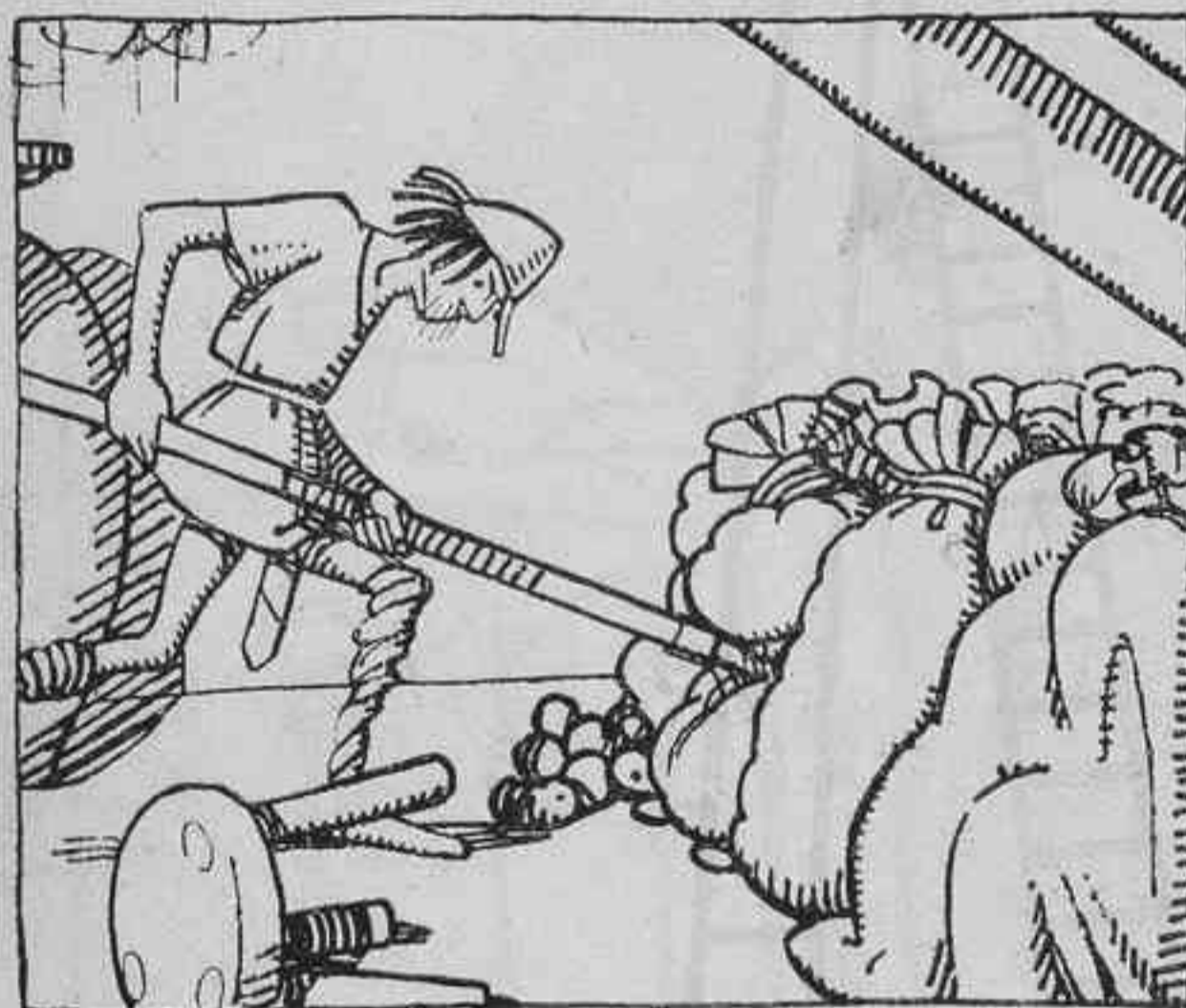
—Aquí, a les golfes, dintre el sac, podré passar desapercbut.

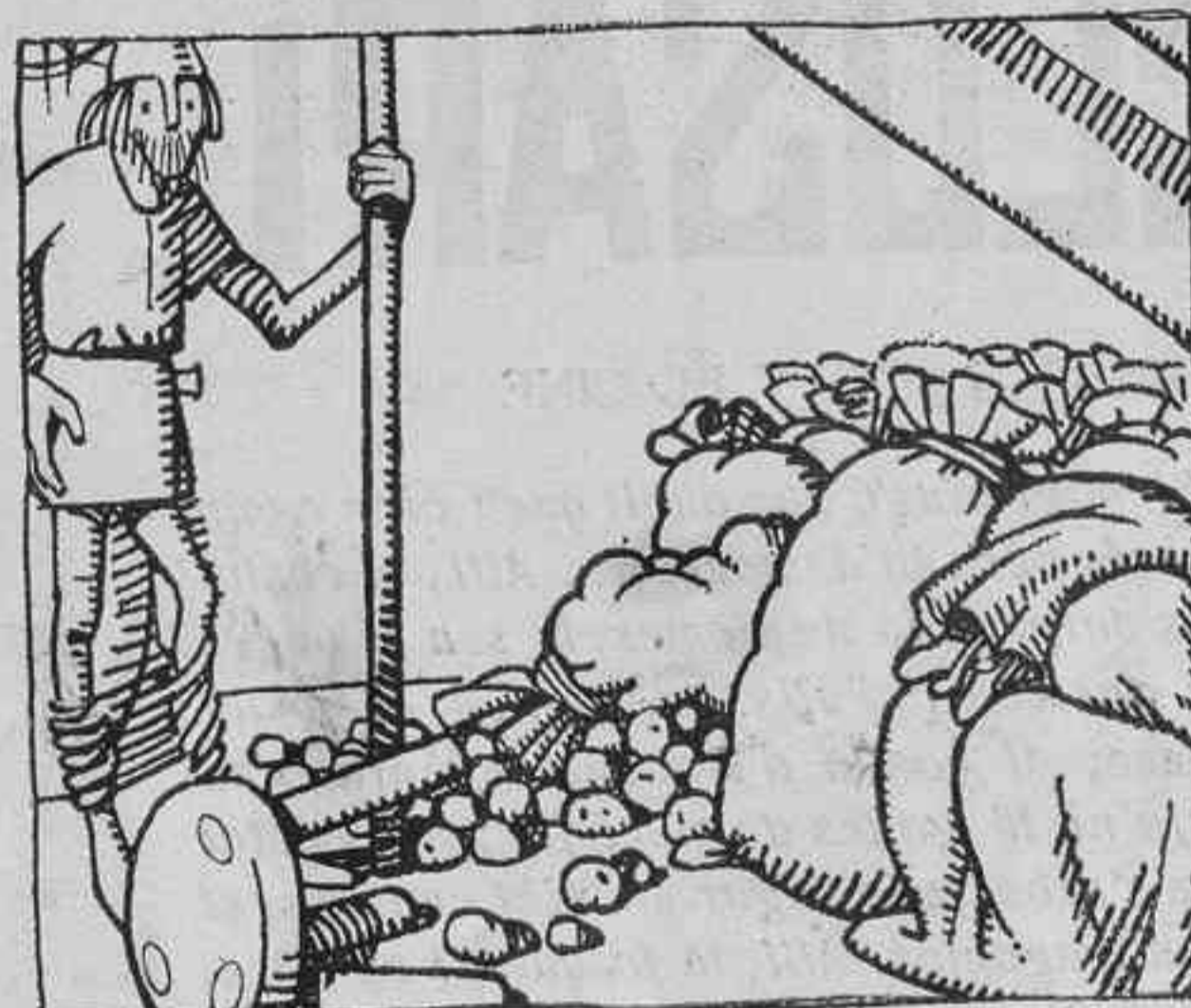
El soldat.—Aquí encara hi deu haver algú amagat.
Magi (a part).—¡Ai, pobres de nosaltres!

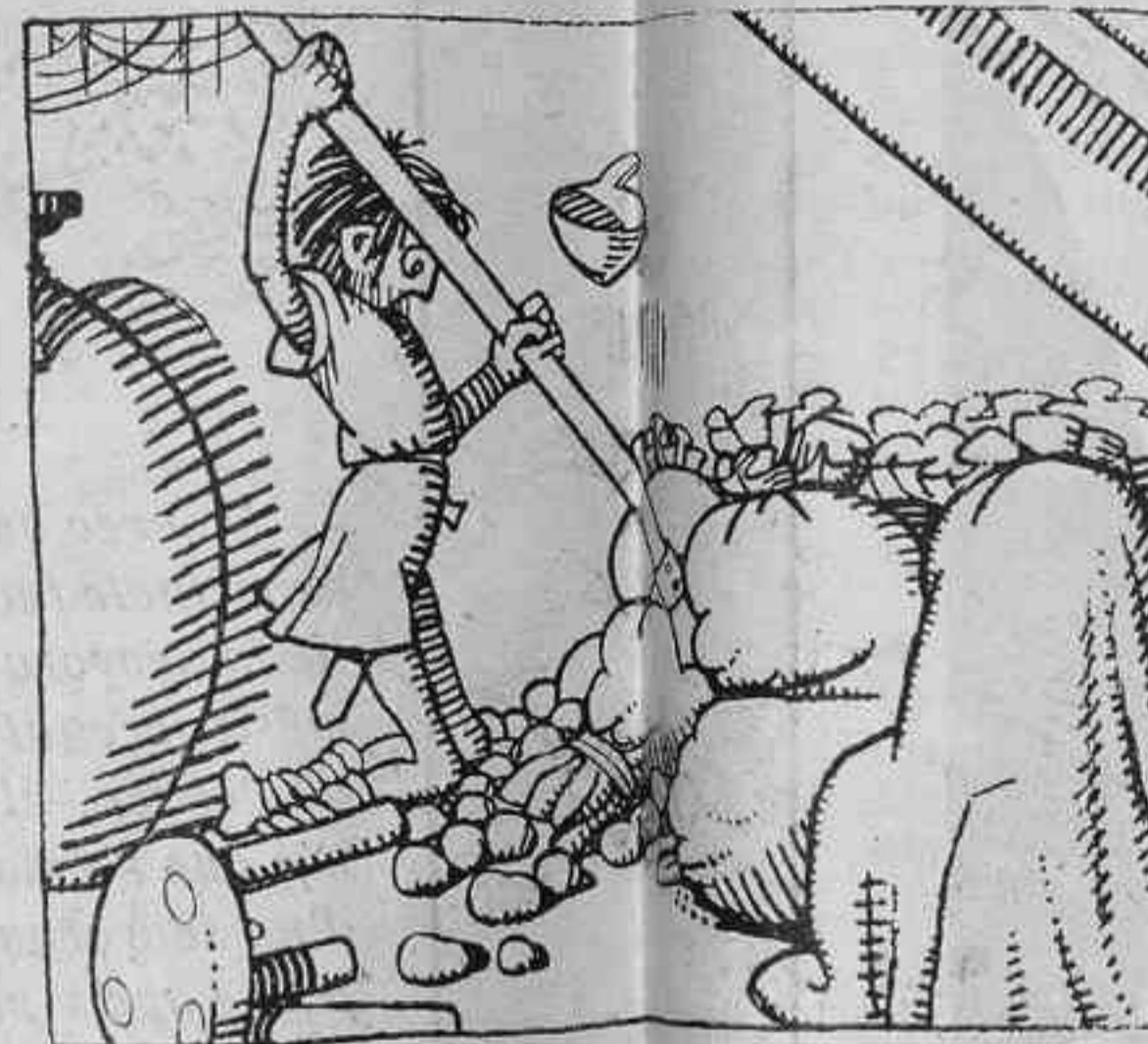
El soldat.—...¡Patates!...
Magi.—!...

El soldat.—Veiam el segon sac.
Magi.—!!!!...

El soldat.—...¡Patates!...
Magi.—!!!!...

El soldat.—¿Y aquí?
Magi.—!!!!...

El soldat.—¡Patates!... Tant se val que ho deixi correr...
Magi.—!!!!...

El soldat.—Però... và, và... mirem aquest altre sac...
Magi (ab vèu molt prima).—¡Patates!

crident la gent a la porta, disputantse qui més barato donarà, ab menys claror, més faderia concentrada.

Sí, lectors: Barcelona es demòcrata. Cines cantin y eleccions callin. Es la ciutat del món que ho es més. Hem treballat tant pera fer entendre que, sense igualtat, el poble pateix, que no més s'es digne ab brusa, que'l mateix dret té a les coses la criatura de pit que la dida... que té les coses, que'l mateix número de capell gasta un home d'enteniment que un pobre benaventurat; que tot es de tots y nostre y que no hi han d'haver diferencies... que aixís que ha pogut trobar un art ben nivellador, y ben humil y ben demòcrata, s'hi ha tirat de gust a omplir els cines, y s'ha dit: «aquesta es la meva».

Y lo curiós del cas es que aquesta nivellació, en lloc de baix cap amunt, s'ha fet de dalt cap a baix, y que, en lloc de fer pujar el poble de l'art barroer a l'art distingit, els que haurien d'esser distingits han anat a parar

al cine, perquè es més costós enlairarse que deixarse relliscar. Y com que la nostra aristocracia pot tenir els seus altres defectets, però de gust refinat no n'hi sobra, y com que'l fer de demòcrata es un luxe que surt barato, y com que's vol apropar al poble pera veure si el desarma un xic per medi de l'avinensa, sense esforços y per gust natural, ha trobat el seu espectacle.

Potser es de doldre que sia aixís, però es un fet que'l cinematoğraf nivella an els barcelonics. Quedarem sense teatre, sense art, sense caracter, y triomfarà la pel·lícula, però si el sacrifici d'aquest art ha de servir a la democracia y la democracia diu que'ns convé, que's cre'mi l'art y tots els que'n viuen y que visca la democracia.

XARAU

La santa netedat

Barcelona es una ciutat bruta. No cal negarho. D'altres més brutes n'hi hà, certament. Però n'hi hà també de molt més netes. Podria esser més neta la ciutat nostra. Y ja'n tinc prou ab això pera plànyem del seu estat d'ara y pera tirarli en cara, no com un mot d'odi, sinó com un esperó de vergonya y de millora, el calificatiu de bruta.

Carrers y places, llocs publics y agombolaments ciutadans, quasi tot té tara de brut a Barcelona. A cada moment ens fa fastic l'espectacle de la bruticia, o ens tapen els nasos les fetors. Y no'ns hem de conformar ab això, no hem d'avesarnoshi. No solament desde'l punt de vista de l'higiene física té importancia aquesta qüestió. En té també, y ben considerable, desde'l punt de vista esperitual.

Una ciutat bruta no pot ser, plenament, sèu d'alta civilitat ni fogar de cultura. Hi hà una proba evident de baixesa colectiva en la tolerancia de la bruticia. Les democracies

cultes y civils estimen l'alegria de la netedat. Si un poble no estima la netedat, senyal que no es prou civil ni prou culte. Y les seleccions de l'esperit hi viuen malament al seu costat, perquè senten repugnancia per l'abjecció popular que revela l'acostumarse a viure entre lletjures y males olors.

Un poble net es un poble artista, intel·ligent y bò. Apreciar el valor de la netedat es una delicadesa esperitual. Penseuhi un moment en les virtuts que suposa l'amor a la netedat. Qui a la netedat aima, aima també el bon orde, la sana disciplina, el compliment del dever, l'harmonia, la vida, el món. En l'amor a la netedat se revela tota una ànima.

No hi hà refinament sense netedat. Es més refinada la masovera endressada, amiga de l'aigua clara y de la bona bugada, y del rentar perseverant, y de la casa neta, que la senyora rica de ciutat, deixada y llorda, que tomba per les habitacions en desorde, desarreglada y despentinada, mentres no reb visites o no's disposa a sortir. Y no'm parreu pas d'intellectuals ni d'artistes refinats que portin greix al coll, y

les ungles llargues, y la roba ab taques, y les sabates sense enllustrar. No són refinats, ni intellectuals, ni artistes, ni ciutadans honrats. Jo a un home brut el privaria del dret de sufragi. Y a una ciutat bruta li negaria l'autonomia en rodó.

Devegades he pensat en l'alta conveniència y en la significació felís d'una mena de revolta contra la brutícia. Un poble que's revoltés contra la brutícia fora tan digne, y potser més y tot, que un poble revoltat contra la tirania o contra'ls consums. Seria d'una hermosura innegable el gest d'una multitud que s'alsa pera escombrar brutícies, pera apagar fetors, pera destruir les coses de mal veure y de mal oloar.

El dia que una ciutat sigui capas de fer això, d'aixecarse revolucionariament per la santa netedat, haurà assolit un grau de civilització altíssim y esplendí. La democràcia haurà triomfat y no serà ja lícit donar als mots *democràtic*, *democràtica* y *democràticament*, el sentit despectiu que, jugant ab un equivòc, li dona el pare esperitual de l'armònica *Ben Plantada*.

WIFRED

PAPERAM

LAS MUJERES Y LOS NIÑOS EN LA VIDA SOCIAL, per *Lino Ferriani*.—La Biblioteca Sociològica Internacional que edita la casa Henric y C.^a, acaba d'enriquirse ab aquet nou volum, que està cridat a esser un dels més llegits y celebrats. Es una obra d'educació moderna y d'alta cultura, doncs và per complet encaminada a la regeneració dels essers més debils de l'Humanitat, això es, les dònnes y els nois. Els pares, els mestres y tots els educadors en general, tindran ab aquet llibre una veritable font de consells morals y socials. Tots els capitols se llegeixen ab gran fruició, y molt especialment el dedicat a la cinematografia y a la depravació consegüent de les costums, per la nota de palpitant actualitat que enclou y per les terribles veritats que s'hi diuen. Aconsellem la propagació d'aquet volum, que ha de fer un bon servei a la nostra generació.

D'AMÈRICA, per *J. Buigas y Garriga*.—Es el primer volum de la nova «Colecció Emporium». Consta de quatre narracions dramàtiques, escenes viscudes en la pagesia argentina. El caracter y l'esperit dels *gauchos* hi estan admirablement descrits en aqueixes pintoresques planes de extraordinària amenitat. Alguns fragments ens han semblat emocionants y plens d'intensitat, tot lo qual ajuda a augmentar considerablement l'interès de la lectura.

Vint anys després.—Comedia en un acte, original de Salvador Bonavia. Va estrenarse en el «Teatre de Catalunya (Eldorado)», a ultims de la darrera temporada.

La Novela Catalana.—Conferencia llegida pel seu autor, don Carles de Fortuny, en l'«Ateneo Barcelonés», en una vetllada celebrada fa cosa d'uns dos anys.

El Tresor.—Comedia en tres actes, per Josep Morató. Fou estrenada per la companyia del «Sindicat» en sa primera campanya del «Teatre de Catalunya». Y del seu merit literari y artistic se'n donà compte a son degut dia y en la secció corresponent.

Memoria de la Companyia de Seguros «La Mutual Franco-Española».—Follet-memoria, corresponent a la Junta General de 1911.

Don Gonzalo o l'Orgull del gec.—Comedia en tres actes, de

DEL VICI

—¿Has vist, Leonor? El govern està disposat a reglamentar el joc.
—Tant me fa, ara, a mi... Com que'l meu marit ja no juga.

costums catalanes, original d'Albert de Sicília Llanas. Segona edició, excelentment presentada y acompanyada d'uns judicis crítics de la premsa barcelonina sobre la comedia.

Alegria de Sant Josep.—Cansó popular catalana, acompanyant a la lletra una melodia pera piano. Es la cansó número 93 de la col·lecció «Cansoner Popular».

SEPT SCIENCIES

NOVEDADES.—Se veu que a Madrid, lo mateix que a Barcelona, quan els hi manquen obres originals s'agafen a les traduccions.

El amigo Teddy es una ben observada comedia, en la que s'hi veu la mà de mestres consumats com els senyors Rivoire y Bernard. Es entretinguda y els personatges que hi surten van tots irreprotxablement vestits, condició indispensable en tota obra que tingui de representar la companyia Guerrero-Mendoza.

En *El amigo Teddy* hi hà una dòna, jove y guapa, educada fòra de París, que's casa ab un diputat, y com que an ella la disgusta la distracció de son marit, que s'ocupa sols de la prosperitat de la patria, s'entreté, sense passar els limits de l'honestitat, ab un dels amics que la cortegen, Bertin. Després, un cosí de Magdalena, que aixís se diu l'esposa del diputat, li presenta un amic nort-americà, molt distingit, que es fill del rei de l'acer.

Aquet se proposa, aixís que veu a la dòna aquella, ferla la seva esposa, cosa possible per haverhi a Fransa, com tots sabem, establerta la llei del divorci. Quan la dòna es divorciada ofereix la mà al seu antig cortejador, Bertin, però en Teddy, com bon americà, no defalleix, y acaba la comedia quan entreveuen els espectadors que deixarà an an Bertin pera casarse ab el multimilionari.

La senyora Guerrero estigué aquesta vegada a l'altura de sa fama, y en Thuiller, que celebrava son benefici, vegé premiada la seva labor ab grans aplausos.

En els demés teatres tot han sigut, aquestos passats dies de verbenes, funcions monstres a benefici del public, y ja sabem per experiencia que quan una funció es a benefici del public es en perjudici de l'art. Ab això, més val que no'n diguem res.

ESQUELLOTS

MENTRES els homes discuteixen si les mancomunitats seran aixís o seran aixàs y les dònes busquen la manera de fer aguantar una ploma més sobre el colossal barret que porten,

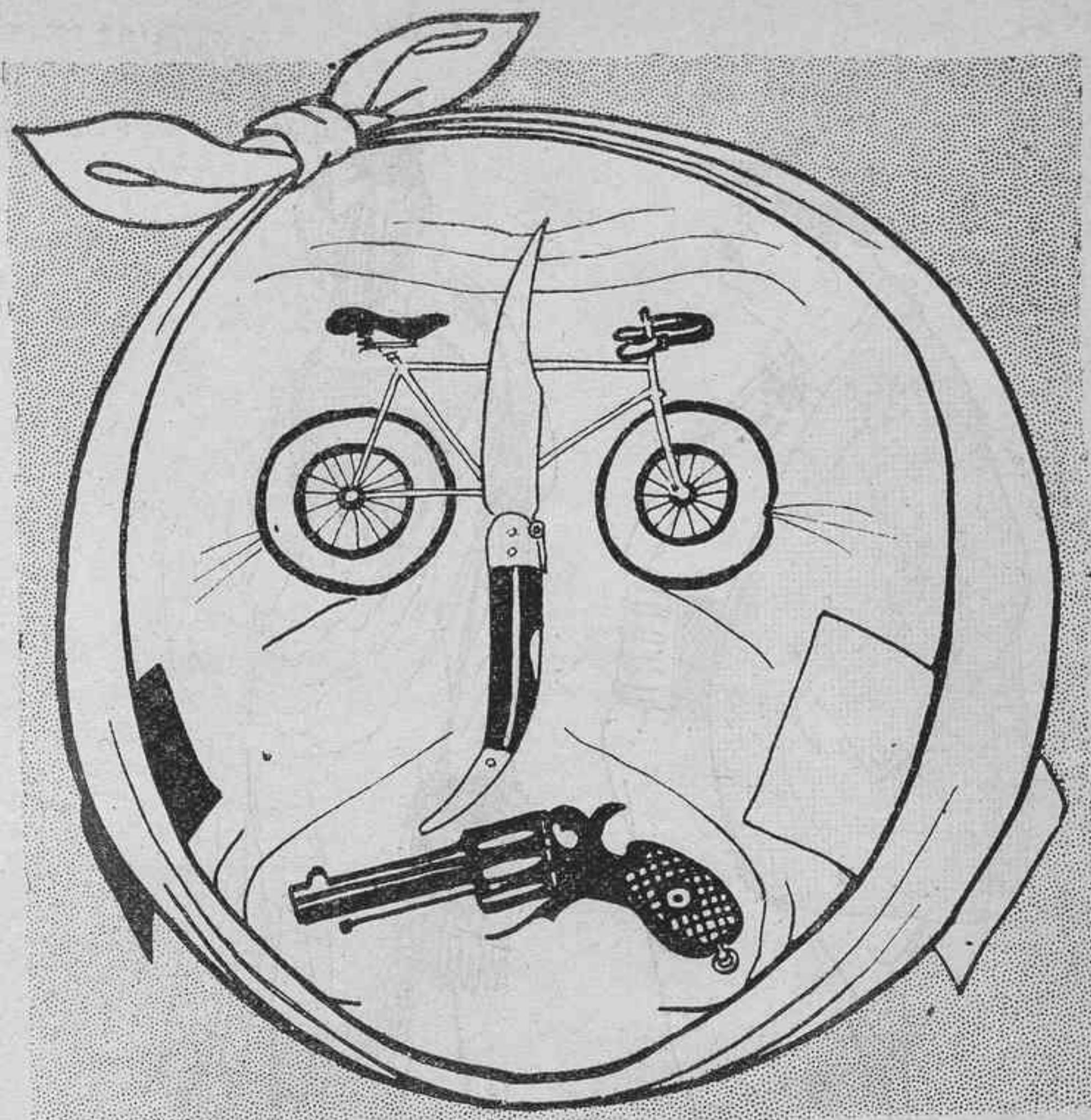
.....el globo sin cesar navega
por el piélagó inmenso del vacío,

y les estacions, fent complert cas omís de les dònes y dels homes, van seguint, tranquiles y callades, el seu curs etern.

Aixís, no han sigut pocs els mortals que aquets dies, sorpresos per la calor que sense previ avís venia a visitarlos, han preguntat ab extranyesa:

—¡Què!... ¿Ja som al estiu?

**

PARODIA VULGAR

Caricatura del Apachisme a Barcelona.

Sí, senyors. Ja som al estiu, l'època dels banys, de les excursions y de les fruites; l'estació dels dies llargs y de les nits xafoques; el temps en que el trajo es una redundancia y l'habitació un «article» de necessitat no massa absoluta.

Alegremnos, bon lector, de la seva arribada. Si, com diu l'adagi, «al estiu tota cuca viu», ¿hem de ser nosaltres, reis de la creació, menos que les modestes cuques?

Sà, vermell, coronat de pàmpols y esquivantse els mosquits ab un pomell d'espigues madures, l'estiu ha arribat. Rebemlo com se mereix y diguem tots, llensant alegrement el barret en l'aire:

—¡Visca l'estiu!

DIVENDRES passat varen sortir, en direcció a Lourdes, dos trens de pelegrins.

Y vegis la descripció de la marxa, feta per un reporter dels que's dediquen a les noves religioses:

«...En los vagones restantes efectuaron el viaje 122 peregrinos, entre los que iban el obispo, el vicario, el canónigo magistral, etc...»

Y una mica més avall, després de dir que a l'anden hi havia moltes *bellas damas y señoritas*, explica l'arrencada del tren aixís:

«Nuevos apretones de manos, besos que resuenan por todas partes...»

¡Alsa petit, besos y tot!

Jo també'n seria de pelegrí, en aqueixes condicions.

EN un periodic local deplorava un deportista que'ls barcelonins tinguem tan poca afició a l'esgrima.

Li sembla extrany que, oblidant les ventatges positives que'l joc d'espasa o floret proporciona a l'organisme, trobem, usualment, més gust ab la lectura d'un llibre

ENTRE SANT JOAN Y SANT PERE

—¿Ets viudo?... No deus tenir ningú que't fassi festes, doncs.
—¡Festes rail!... El calendari me n'ha fet quatre en vuit dies.

que contorsionant el cos ab exercicis d'esgrima.

Això, que li sembla extrany a aquet senyor deportista, entre nosaltres succeeix per una raó senzilla:

Si entre armes y lletres són aquèstes les preferides, y les armes rebutgem, es perquè som *pacifistes*.

Això no vol dir que algú —que també a escriure's dedica— no jugui el *sabre* millor que'l millor mestre d'esgrima.

Hi ha dies que la *Gaceta* de Madrid ve terrible.

En un dels seus darrers números ens feia saber:

Que a Likeufe hi ha el vòmit negre.

Que a Astrakan hi regna el còlera.

Y que a Puerto-Rico s'hi ha declarat la peste bubònica.

Pera acabar de completar aquet quadro d'horror, no més faltava que hagués dit:

«Si el senyor Sostres, com s'assegura, dimiteix, tornarà a ser nomenat arcalde de Barcelona el senyor marquès de Mariana.»

AQUESTA Soletat Villafranca acabarà per fer parlar més d'ella que la Venus de Milo dels seus brassos.

Primer, com ningú ignora, sigué l'amiga d'en Ferrer.

Després, segons diu el lerrouxista Lluís Bertrán, va posarse a aprendre «á hablar el portugués en brazos de un literato lusitano».

Y ara, al Senat, un senyor senador pregunta al Govern si es cert que, en un banquet celebrat ultimament a París, donya Soletat va estar «en amigable consorcio con el embajador de España».

Veïam si al ultim resultarà practicament demostrat que, com deia un humorista,

una's pot dir Soletat y no agradarli estar sola.

EN Comas y Solà segueix donantnos conferencies molt belles sobre les qualitats y les etxures de les estrelles.

Darrerament digué que explicaria les conseqüencies, ben interessants, que s'obtenen del tracte ab les estrelles... Serà qüestió d'anarhi sense infants.

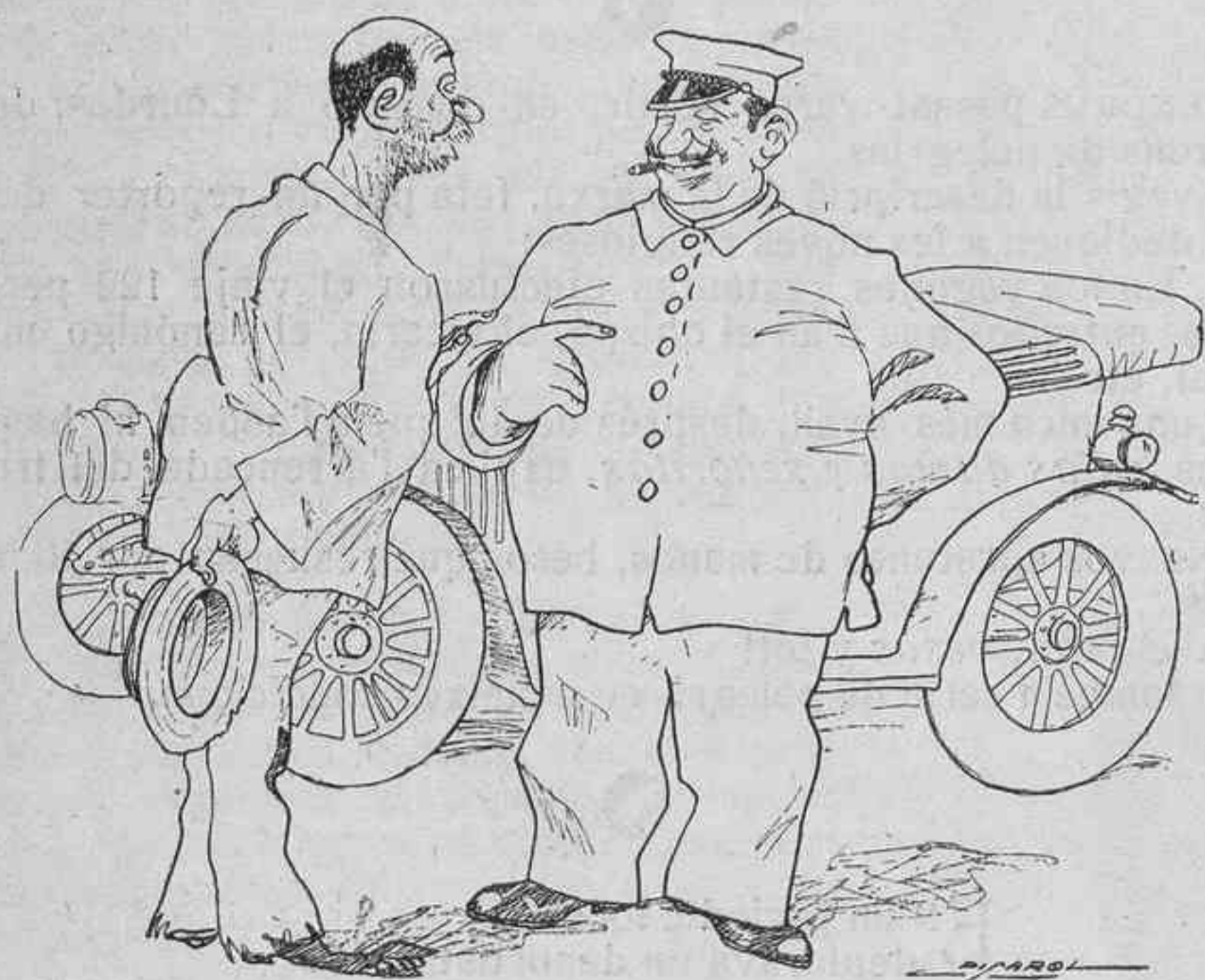
BANQUET RUSIÑOL.

Aquesta nit tindrà lloc en el restaurant «Royal» de la Rambla dels Estudis un sopar d'homenatge an en Santiago Rusiñol, ab motiu d'haver guanyat Primera Medalla en l'actual exposició de Belles Arts de Madrid.

Fins a mitja tarda d'avui, dijous, dia de l'apat, se reben suscripcions en els següents punts:

Redaccions de *La Veu*, *La Publicidad*, *El Poble* y *El Intransigente*, al mateix «Royal», a cân Parés, al «Círculo Artístico», a cân Segura (Fayans Català) y a la nostra Administració, Rambla del Mitg, 20, llibreria.

Preu del cubert, quinze pessetes.

AUTOMOBILISME

—¿Es veritat que ara indemnisen a les víctimes? ¿Y còm ho arreglen?
—Segons l'importancia de la ferida.
—¿Ah, sí?... Doncs, atropellim, si es servit, per valor de quinze duros que dec al sastre.

SANT Marc, Santa Creu!...

Ab l'horror que pot suposarse, llegim en un anunci:

«Desaparición de los calvos, usando... (aquí el nom d'un especific) á 6 pesetas frasco.»

¿Es possible, senyor Governador, que això's toleri?

Santo y bueno que's treballi pera la desaparició de la calvicie, però jarribar fins a fer desapareixe els calvos!...
Senyor Portela, senyor Portela!...

QUÈ hi ha sobre el projecte de cases barates?—varem preguntar l'altre dia a un regidor del nostre Ajuntament.

—¿Què hi ha?—va respondre'ns el digne representant del poble:—Per ara hi ha això...

Y traitense un diari de la butxaca, va llegirnos la següent notícia:

«Se ha verificado en las Casas Consistoriales la subasta para la construcción de 436 nichos en el cementerio de Sans.»

—Tinc entès que, en efecte—va afegir molt serio—el seu preu no serà gaire crescut.

VA ser un exit la «festa helènica» celebrada el diumenge a la *Casa de familia*, de la que n'es ànima y vida aquet model d'homes bons que's diu mossèn Pedregosa.

Festa, al mateix temps que d'agradable esbarjo, de fonda cultura, els assilats passaren ab ella una nit deliciosa y aprofitada, y no menos satisfeta va sortirne la distingida concurrencia convidada a tan bella manifestació artística.

Felicitem coralment als senyors Corominas Prats que, al dirigirla, posaren de relleu la seva bondat, el seu refinat bon gust y la seva inteligencia.

SI a París faltava pa y tan apurats estaven, ¿còm no van probar de ferne ab farina de patata?

L'Ajuntament de Tarrassa ha acordat donar el nom del doctor Zamenhoff a una de les plassas d'aquella industriosa ciutat. Y pera satisfacció del autor del *Esperanto*, li ha enviat un missatge comunicantli l'agradable nova.

¡Quina alegria deurà tenir, al rèbrela, l'ilustre filòleg!...

—¿Sabeu?—dirà als seus admiradors:—Tarrassa va a posar el meu nom a una plassa pública.—

Y si els amics li pregunten: ¿Què es Tarrassa?, ell respondrà:

—Una de les poblacions del món aont treballen més delicadament la llana.

DITXOSOS portuguesos!

Ja s'ha tornat a descobrir un'altra conspiració pera desbaratar la seva república.

Però...

Es una conspiració tan extranya, la d'aquesta vegada, que, segons manifesten els que semblen més ben enterats, no se sab del cert si'l complot va contra el Govern de Lisboa o contra el de Venezuela.

Y, per'acabar d'embolicar l'assumpte, un diari assegura que hi ha un'altra conspiració portuguesa, que té'l seu nucli principal... ¡a Australia!...

Vegin si van a portarlos lluny, els nuclis, aquets endiablats conspiradors...

Davant de tan incomprensible bullit, no es extrany que a hores d'ara ja hi hagi qui preguntin:

—Parlin clar, cavallers!... La conspiració que tant remenen ¿va efectivament

contra Portugal o contra el senderi dels desgraciats que lleixen aquestes noticies?

VISCA la ballaruga!

De la Junta organitzadora de les Festes de Sant Joan y Sant Pere, del Mercat de Sant Antoni, hem rebut unes atentes invitacions.

Segons programes a la vista, les festes consisteixen en lluhidissims balls que, en l'envelat que expressament s'ha aixecat al carrer d'en Manso, comensaren el dia 23 y acabaran el dia 30.

S'agraeix l'invitació y... *puede el baile continuar.*

Y vinguin arbitris!, que això es lo que convé, «a pesar dels pesars y pesi a qui pesi», com deia un antig regidor de les Afores.

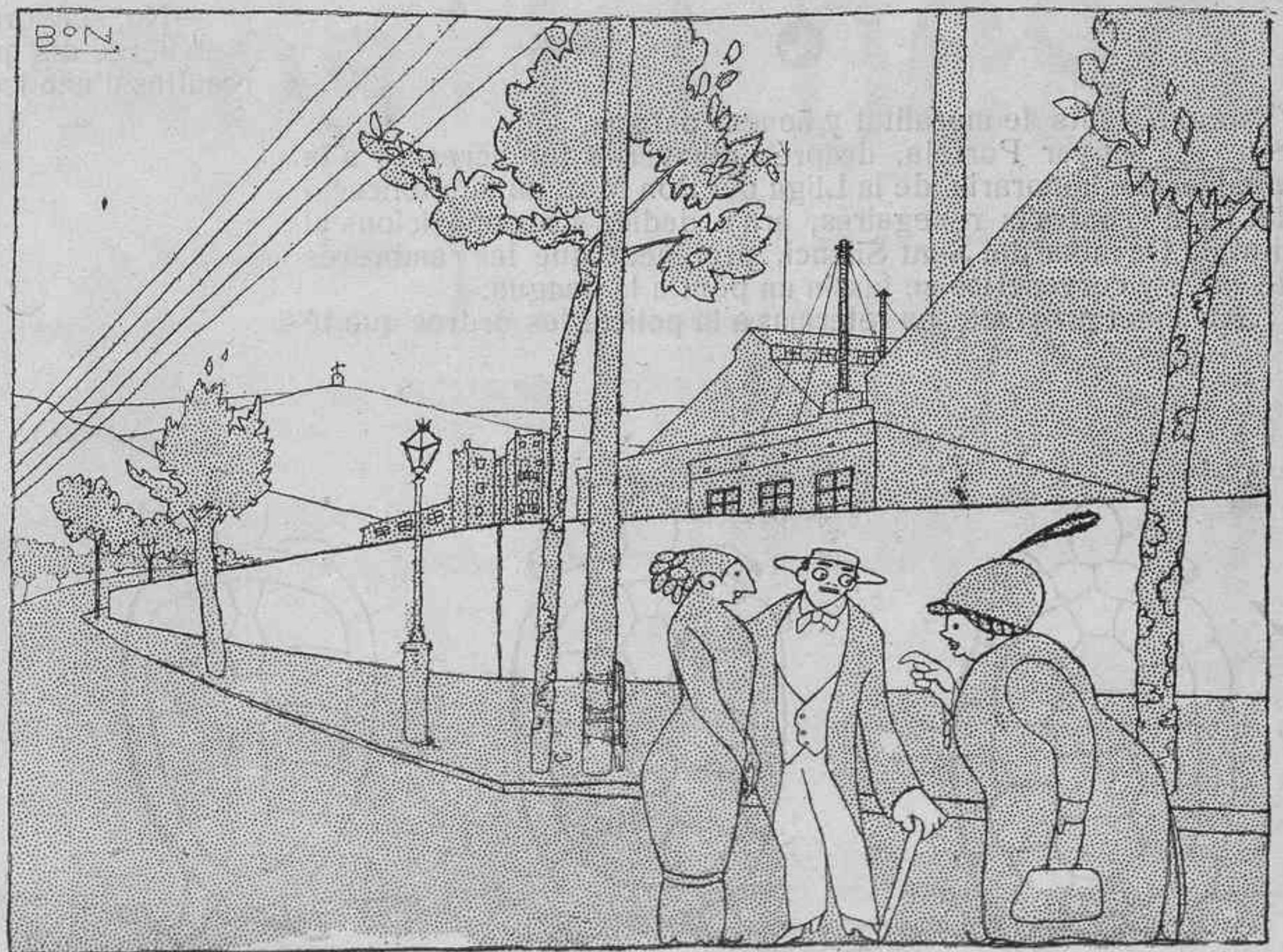
Als molts sistemes inventats pera alleugerir de pes els calaixos dels botiguers, ab la piadosa intenció de que no s'espantlin tan aviat, l'Ajuntament n'hi ha afegit un de nou, batejat ab el nom d'*arbitri sobre obertura d'establiments.*

Y, lo que succeeix sempre en semblants casos, els que han de pagar l'arbitri's neguen a pagarlo, considerantlo injust, malgrat esser una cosa la més justa y natural del món.

Qui tingui botiga oberta,
o l'obri d'ara endavant,
que hagi d'abonà una suma...
això està bé, al cap-de-vall.

Una cosa no més falta
sapiguer ara pel clar:
si, quan s'obre una botiga,
s'ha de pagar tant o quant,
a les botigues que's tanquin,
diguin: ¿què'ls hi donaran?

EL proxim passat diumenge, a la Plassa de toros vella, de la Barceloneta, varen torejar els *afamados matadores* «Chato de Teruel» y «Cojo de la Guindalera».

GENT PRÁCTICA

—La verbena de Sant Joan ¿què varen fer vostès? ¿Van perdre la nit?

—No, senyora; varem aprofitarla... dormint com uns benaventurats.

SANT JOAN, APURAT

—Veiam, veiam si ab aquestes raons encara no sabré quin dia menjo pa.

Fins aquí no hi hà res a dir. Sols trobem que, tractantse d'un *chato* y d'un *cojo*, haurien estat més en caracter a la plassa nova, titolada de Les Arenes. Es més a la vora de Sans. Y ja ho diu la dita: «¡Esguerrats, cap a Sans!»

EN la sessió municipal celebrada el passat dijous va posarse una vegada més relleu l'originalíssima unió que en l'Unió regna.

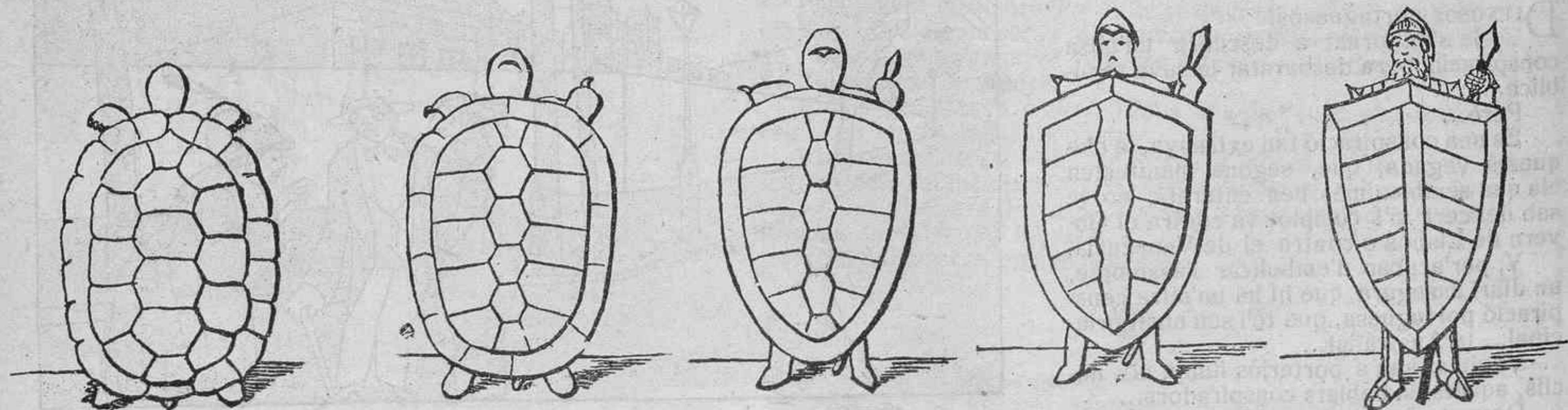
El senyor Lluhí, jefe de la minoria de l'Esquerra, va dir al senyor Martorell que no sabia de quí serà correligionari, don Oriol, quan hagin passat vuit dies.

Decididament, ha arribat l'hora d'organisar un gran banquet. Y de celebrar, com més aviat millor, un homenatge. Les circumstancies ho estan demanant a crits.

CORREN vents de moralitat y bones costums.

El senyor Portela, després d'haverse fet acreedor a la presidencia honoraria de la Lliga del Bon Mot, ab la publicació del bando contra'ls renegaires, ara's dedica a fer oposicions al títol de Cavaller del Sant Silenci, prenent que les cambres de cafès y cerveseries se fassin un punt a la llengua.

Ab aquet proposit, 'ha refermat a la policia les ordres que té

FREGOLIGRAF

Observin ab quin *salero* una senzilla tortuga se transforma en un *guerrero*.

donades, prohibint que les aludides cambres conversin ab els parroquians y penyorant a les infractores y als amos dels flocs ont se cometi l'infracció.

Alguns d'aquets diu que s'han vist obligats a tancar els seus establiments, perquè'ls parroquians, si ningú els dona conversa, no enraonen; no enraonant, no agafen sed; no tenin sed, no fan consumacions, y si no hi hà consumacions, no hi hà negoci; y altres pensen publicar un anunci per aquest estil:

Se necesitan camareras mudas para cumplir las órdenes del Señor Gobernador.

Està molt bé que's tracti de millorar les costums públiques—que ho necessiten tant com les privades,—però...

Qui, per massa tolerant en materia d'espactacles, se va veure combatut tan terriblement pels carques, ens fa por que acabi anant a cobrà al carrer de Caspe.

NOSTRE entranyable amic y company de redacció Prudenci Bertrana està passant la fonda pena de tenir una filla greument malalta. Per aquet sensible motiu s'ha vist aquesta setmana impossibilitat d'enviarnos el seu acostumat article.

Enviem desde aquestes columnes una confortadora estreta de mà al volgut company, desitjant que desaparegui completament y ben prompte la causa del seu just dolor.

DUES senyores casades se cambien els seus secrets y les seves intimitats:

—¿Còm ho podria fer jo pera retenir el meu marit a casa, y que no's mogué mai del meu costat?

—Això rai, molt senzill: còmprili un automobil.

—¿Un automobil?... Encara s'hi estarà menos, a casa.

—No, senyora. Miri, el meu se'n va comprar un, l'altre dia, y el metge diu que no podrà sortir fins d'aquí tres mesos... de resultes d'una trompada que va rebre.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8 BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Edicions populars d'en SANTIAGO RUSIÑOL

Anant pel món. (2.ª edició)	Ptes. 1
El mistic. (2.ª edició)	> 1 (Agotada)
Oracions. Am música d'E. Morera. (2.ª edició)	> 1
Fulls de la vida	> 1 (Agotada)
Els Jocs Florals de Canprosa. (2.ª edició)	> 1
El bon policia.	> 1
Monolegs.	> 1
La bona gent.	> 1 (Agotada)
Tartarin de Tarascó. D'A. Daudet. (Quart miler).	> 1
El pati blau.	> 1
El poble gris.	> 1 (Agotada)
La mare. (3.ª edició). (Quinzè miler).	> 1
La «merienda» fraternal. (Quart miler).	> 1
L'Alegria que passa.	> 1 (Agotada)
L'heroe.	> 1
Llibertat!	> 1

La fira de Neully	Ptes. 1
Els savis de Vilatrista.	> 1
L'auca del senyor Esteve.	> 1
L'hereu Escampa	> 1
En Tartarin als Alps	> 1
La llei d'herencia.	> 1
Aucells de pas.	> 1
La intel·lectual.	> 1
El redemptor	> 1
Cors de dona	> 1
El Teatre per dins	> 1
Dol d'«alivio»	> 1
El daltabaix	> 1
El titella prodig	> 1
La nit de l'amor	> 1
Del Born al Plata. (Impressions de viatge).	> 1
Port-Tarascó, d'Alfons Daudet. Traducció.	> 1
El pintor de miracles	> 1
La Verge del Mar.	> 1

La setmana que ve sortirà **EL DESPATRIAT**

Obra nueva de
E. MARQUINA

El Rey Trovador

Un tomo: Ptas. 3'50

JOAQUÍN DICENTA

LOS BÁRBAROS

NOVELA

Un tomo Ptas. 3'50

El beso

Un tomo: Ptas. 3

MANUEL BUENO

JAIME EL CONQUISTADOR

Un tomo: Ptas. 3'50

ANTONIO DE HOYOS

La vejez de Heliogábalo

NOVELA

Un tomo Ptas. 3'50

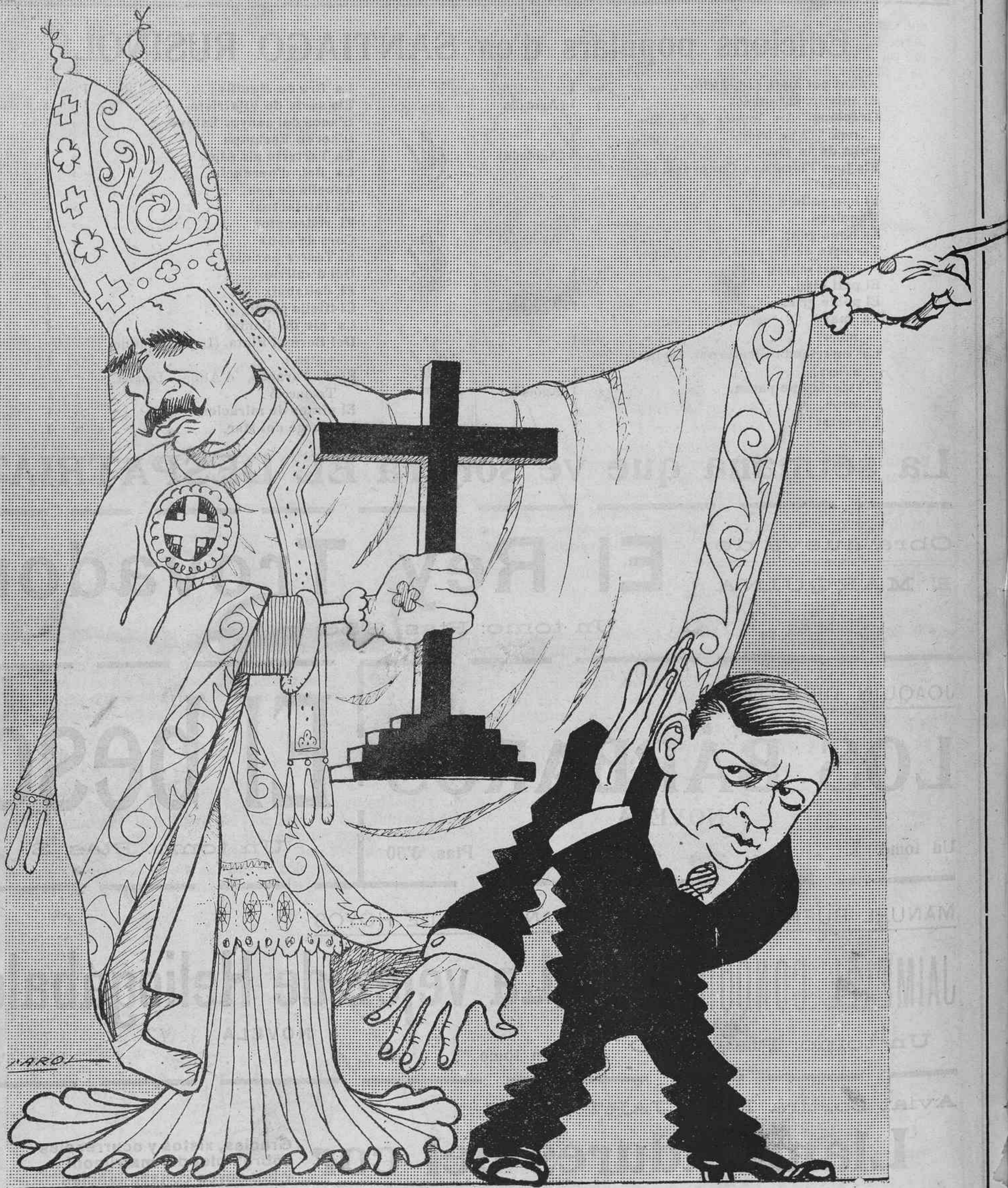
Aviat sortirà **EL QUART DOLS**

Llaminadures del cor

Valdrà 2 ralets

Gracies, xistos y ocurrencies sobre'l plet del matrimoni y les seves conseqüències

NOTA. — Tòthom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificar. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

EL BISBE LLUHÍ

—¡Arri allà, cuca malvada!
Desde aquet precis moment,
quedes excomunicada.